

บทที่ 5

บทสรุปและเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

สิทธิส่วนตัวกับการสื่อสารสนเทศในประเทศไทยนั้น ได้เป็นปัญหาที่สังคมไทยเริ่มจะตระหนักว่า ได้มีการล่วงล้ำในการดำเนินชีวิตของเอกชนตามอรรถาธิบาย โดยใช้สื่อสมัยใหม่เป็นเครื่องมือมากขึ้น และกระทำอย่างง่ายดายเพราะเทคโนโลยีของการสื่อสารมีประสิทธิภาพสูงมาก ประกอบกับ การก้าวเข้าสู่ยุคสมัยแห่งข่าวสารข้อมูลหรือยุคคอมพิวเตอร์ ที่ข่าวสารข้อมูลต่างๆ เป็นที่ต้องการของสมาชิกในสังคม เพราะข่าวสารข้อมูลมีผลต่อการตัดสินใจโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การตัดสินใจในทางธุรกิจ ข่าวสารข้อมูลกลายเป็น “สินค้า” ที่มีผู้นิยมบริโภค โดยไม่สนใจว่าจะมีวิธีการที่ได้มาอย่างไร ไม่สนใจว่าการเผยแพร่กระทำได้อย่างไร เพียงใด แต่ในทางกลับกันหากเป็นข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตนเองแล้ว เกิดความเสียหายขึ้น จึงได้เริ่มพิจารณาว่าตนมีสิทธิอย่างไรในข่าวสารข้อมูลส่วนตัว และการสื่อสารสนเทศในกรณีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิส่วนตัวมีการให้ความคุ้มครองหรือไม่ อย่างไร ความสนใจในประเด็นดังกล่าวนี้มีมากขึ้นเป็นลำดับ โดยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้พิจารณาความมีอยู่ของสิทธิส่วนตัว และความหมายของสิทธิดังกล่าว เพื่อพิจารณาแนวทางในการให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนตัวกับลักษณะของการสื่อสารข้อมูล เพื่อสนองรับกับความจำเป็นที่สังคมไทยควรจะต้องมีดุลยภาพระหว่างสิทธิส่วนตัวและการสื่อสารสนเทศ

ความเป็นมนุษย์ก่อให้เกิดสิทธิต่างๆ มากมาย ซึ่งสิทธิประการหนึ่งที่ถือกำเนิดมาพร้อมกับความเป็นมนุษย์ก็คือ “สิทธิส่วนตัว” อันหมายถึง ภาวะที่บุคคลมีสิทธิที่จะอยู่โดยลำพังอย่างเสรี ปราศจากการเข้ารบกวนจากสังคม หรือจากเอกชนใด หรือแม้แต่จากรัฐก็ตาม เป็นสิทธิที่เอกชนจักต้องมีเพื่อจะดำเนินชีวิตตามอรรถาธิบาย โดยชอบด้วยกฎหมายที่ผู้อื่นมิอาจก้าวล่วง แม้ว่าการอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์มีความจำเป็นที่จะต้องติดต่อสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างกันเกือบตลอดเวลาก็ตาม แต่อย่างไรก็ดี โดยธรรมชาติแล้วย่อมมีกิจกรรมบางอย่างที่บุคคลอื่นรวมทั้งสังคมและรัฐไม่สมควรเข้าไปเกี่ยวข้องกับบงการ นั่นคือ ความเป็นส่วนตัวของบุคคล ซึ่งเป็นสิทธิโดยพื้นฐานตามธรรมชาติของความเป็นมนุษย์ที่มิอาจแบ่งแยกไปเสียจากบุคคลผู้นั้นได้ และเป็นเรื่องที่มี

ความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสังคมที่บุคคลผู้นั้นอาศัยอยู่ บุคคลจะรู้สึกสูญเสียศักดิ์ศรีของตน เมื่อถูกล่วงล้ำในความเป็นส่วนตัว

เมื่อที่มาของ “สิทธิส่วนตัว” มาจากธรรมชาติของความเป็นมนุษย์ โดยถือว่า “เป็นสิทธิ” ขึ้นพื้นฐานประการหนึ่งของสิทธิที่มนุษย์พึงมีจากการเกิดมาเป็นมนุษย์ ตามแนวคิดของนักกฎหมายฝ่ายธรรมชาติ (Naturalism) ย่อมทำให้เอกชนผู้ทรงสิทธิดังกล่าวอยู่ในภาวะที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการละเมิดสิทธินี้ และการกระทำโดยมิชอบต่อสิทธิส่วนตัวของผู้อื่น ย่อมเป็นความผิดต่อผู้ทรงสิทธินั้น แม้ว่าวัตถุประสงค์แห่งสิทธิส่วนตัวจะไม่ใช้ทรัพย์สิน หากแต่เป็นสิ่งที่ไม่มีรูปร่างก็ตาม การก้าวล่วงต่อสิทธิดังกล่าวที่ก่อให้เกิดความเสียหายย่อมถือว่าเป็นการละเมิดเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำได้

แม้ว่าจะมีแนวความเห็นที่แย้งว่า การมีสิทธิ จะเกิดมิได้ต้องมีกฎหมายบัญญัติรับรองและคุ้มครองไว้อย่างชัดเจน ตามความเห็นของนักกฎหมายฝ่ายบ้านเมือง (Positivism) ก็ตาม ซึ่งเป็นข้อถกเถียงกันมายาวนานนับศตวรรษ ซึ่งในที่สุดต่างก็ยอมรับและปรับเข้าหากัน ทั้งนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าการ “เป็นสิทธิ” หากเป็นสิทธิพื้นฐานของความเป็นมนุษย์แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องตรากฎหมายบัญญัติเพื่อออกมารับรองและคุ้มครองก็เป็นสิทธิของบุคคลแล้ว โดยถือว่าเป็นกรณีที่มีการรับรองโดยกฎหมายธรรมชาตินั้นเอง การตรากฎหมายบัญญัติจึงเป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของการรับรองความ “มีสิทธิ” ที่บุคคลมีมาแต่กำเนิดเช่นกรณีของสิทธิส่วนตัวนี้

สิทธิส่วนตัว เป็นสิทธิที่บุคคลโดยชอบธรรมที่จะอยู่โดยลำพัง อย่างสันโดษ ปลอดภัย การเข้าถือเอาหรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ในเรื่องส่วนตัวของบุคคล ในกิจกรรมส่วนตัว ที่จะเป็นการทำลาย เป็นสาเหตุให้เกิดความทุกข์ทรมานทางจิตใจ ทำให้ได้รับความอับอาย รำคาญ เบื่อหน่าย หรือเสื่อมเสียชื่อเสียงตามความรู้สึกของวิญญูชน หรือหมายถึงการกำหนดขอบเขตวงจรรวมสัมพันธ์ของเอกชนต่อสังคมที่อาศัยอยู่นั้นเอง นอกจากนี้ยังรวมถึงสิทธิที่จะมีอิสระจากการโฆษณาเผยแพร่ถึงความสัมพันธ์ส่วนตัวที่สาธารณชนไม่มีความเกี่ยวข้อง หรือปลอดภัยจากการจากการเผยแพร่ที่มิชอบ และไม่เป็นที่ปรารถนาของบุคคลนั้น ๆ

การใดจะถือเป็นสิทธิส่วนตัวนั้น แปรผันตามกาลเวลา สภาพสังคม โครงสร้างทางการเมืองการปกครองและทัศนคติของมหาชนโดยรวม ทั้งนี้ เนื่องจาก “การดำเนินชีวิต” ของเอกชนย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมที่เขาอาศัยอยู่ แต่สังคมมีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฉะนั้น การพิจารณาถึงการดำเนินชีวิตในอดีตและในปัจจุบันย่อมมีสภาพการณ์ที่แตกต่างกัน จึงทำให้การวิเคราะห์ถึง “สิทธิส่วนตัว” จะต้องพิจารณาสภาพที่แวดล้อมบุคคลผู้นั้นประกอบด้วยเป็นสำคัญ

สิทธิส่วนตัว สามารถแยกได้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเนื้อตัวและร่างกายของบุคคลนั้นที่จะ “ดำเนินชีวิต” ตามอรรถาธิบายอย่างหนึ่ง กับข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของเอกชนผู้นั้น อีกส่วนหนึ่ง การกระทำที่มีขอบต่อสิทธิส่วนตัวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อตัวร่างกายเป็นสิ่งที่กฎหมายให้ความคุ้มครองมากกว่า เพราะวัตถุประสงค์แห่งสิทธิเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เช่น กฎหมายให้ความคุ้มครองการทำร้ายร่างกายผู้อื่น หรือคุ้มครองการฆ่าผู้อื่น เป็นต้น แต่ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะพิจารณาถึงสิทธิส่วนตัวในส่วนของข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของเอกชนเท่านั้น

สิทธิส่วนตัวในส่วนของข่าวสารข้อมูลของเอกชนนั้น หมายถึงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของบุคคลหนึ่ง ๆ ตามความพึงพอใจ อันได้แก่ ชื่อบุคคล ที่อยู่ อายุ อาชีพ รูปถ่าย วัน-เดือน-ปีที่เกิด การศึกษา ผลการเรียน ประวัติทางการแพทย์ ประวัติทางครอบครัว รายได้ รายการในบัญชีเงินฝากกับธนาคาร ประวัติการทำงาน ข้อมูลทางภาษี ประวัติอาชญากร รายการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต ภาพบุคคล ฯลฯ และสามารถจำแนกการกระทำที่มีขอบต่อสิทธิดังกล่าวได้เป็น 2 ประการคือ การล่วงรู้หรือได้มา และการเผยแพร่ โฆษณา ทำให้แพร่หลาย

ข้อยกเว้นที่มิอาจมีสิทธิส่วนตัวได้ของเอกชน กล่าวโดยสรุปได้ว่า เป็นกรณีที่ประโยชน์ส่วนรวมโดยทั่วไปของสังคมมีมากกว่าและความมั่นคงแห่งรัฐย่อมอยู่เหนือสิ่งอื่นใด ที่ทำให้ประโยชน์ของเอกชนไม่อาจนำมาถ่วงดุลได้ ซึ่งคำว่า “สาธารณะประโยชน์” ย่อมผันแปรไปตามกาลเวลา โครงสร้างของสังคม และทัศนะของมหาชนโดยทั่วไป

กรณีประโยชน์ของส่วนรวมโดยทั่วไปเป็นเรื่องที่สังคมหรือบุคคลอื่นยกขึ้นกล่าวอ้างบนพื้นฐานของสิทธิที่จะรู้ของประชาชน เช่น การเป็นบุคคลสำคัญของสาธารณะ ข่าวสารข้อมูลของบุคคลดังกล่าวย่อมไม่อาจมีสิทธิส่วนตัวได้เท่ากับบุคคลธรรมดา ดาราภาพยนตร์ นักร้อง นักแสดง นักกีฬา นักการเมือง บุคคลที่ตกเป็นข่าวเนื่องจากกระทำสิ่งที่เป็นเรื่องยิ่งใหญ่และมีชื่อเสียง เจ้าหน้าที่ของรัฐ บุคคลที่ตกเป็นข่าวเพราะได้รับเคราะห์ร้าย ฯลฯ บุคคลเหล่านี้ต้องยอมสูญเสียความเป็นส่วนตัวมากกว่าผู้อื่น แต่อย่างไรก็ตาม กรอบหรือขอบเขตของการเข้าถึงหรือได้มาซึ่งข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตตามอรรถาธิบาย และการเผยแพร่ในข้อมูลดังกล่าวก็คือ “เท่าที่สาธารณะชนที่เกี่ยวข้องพึงทราบ และจำเป็นสำหรับเรื่องนั้น” ดังนั้นจึงมิได้หมายความว่าบุคคลสำคัญของสาธารณะจะไม่มีสิทธิส่วนตัวเสียเลยอย่างที่เข้าใจกัน

ส่วนในกรณีความมั่นคงแห่งรัฐ เป็นเรื่องที่รัฐหรือผู้มีอำนาจในการปกครองกล่าวอ้างบนพื้นฐานของการรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน การป้องกันชาติบ้านเมืองให้มีเอกราชอธิปไตย ปลอดภัยจากการถูกคุกคามทั้งภายในและนอกประเทศ จึงเป็นสิ่งที่

เอกชนไม่สามารถมีสิทธิส่วนตัวได้ เช่น การกระทำของเจ้าพนักงานที่ทำการตามกฎหมายในการบันทึกการสอบสวนคดีอาญาบุคคลจะกล่าวอ้างว่าตนมีสิทธิส่วนตัวไม่ให้ปากคำมิได้ หรือการค้นหาข้อมูลทางอาชญากรรม จำเลยอาจถูกบันทึกการสนทนาโดยไม่สามารถกล่าวอ้างว่าตนมีสิทธิส่วนตัวได้ เป็นต้น

ข่าวสารข้อมูลของเอกชนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิส่วนตัว จึงมีความสัมพันธ์กับการสื่อสารสนเทศอย่างใกล้ชิด เนื่องจากความจำเป็นที่มนุษย์ต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่มชน ต่างต้องพึ่งพาอาศัยกัน โดยมีการแบ่งแยกหน้าที่กันภายใต้กฎเกณฑ์ที่ร่วมกันกำหนดขึ้น และยินยอมจำกัดสิทธิบางประการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่จำเป็นคือการอยู่ร่วมกันนั้น มนุษย์ใช้การสื่อสารเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในวัตถุประสงค์ดังกล่าว “การสื่อสาร” ของมนุษย์ หมายถึง การติดต่อถึงกันหรือถ่ายทอดสารจากฝ่ายหนึ่งให้แก่อีกฝ่ายหนึ่งโดยผ่านสื่อใดๆ ส่วนคำว่า “สารสนเทศ” หมายถึง ข่าวสาร โบบอก หรือข้อความที่สื่อถึงกัน ดังนั้น การสื่อสารสนเทศ จึงมีความหมายถึง กระบวนการของการถ่ายทอดข่าวสารข้อมูล จากบุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่าแหล่งข่าวสาร ไปยังบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้รับสาร โดยผ่านช่องทางการสื่อสารหรือ “สื่อ” โดยผู้ส่งสารหวังจะให้อีกฝ่ายหนึ่งนั้นได้รับข่าวสารเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจร่วมกันในความหมายอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้แบ่งการสื่อสารสนเทศออกเป็น 2 แบบคือ

1. การสื่อสารส่วนบุคคลหรือการสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นกรณีที่ทั้งผู้รับและผู้ส่งสารสามารถแลกเปลี่ยนสารกันได้โดยตรง เช่น การโทรศัพท์ การส่งโทรสารส่วนตัว การส่ง E-Mail ส่งจดหมาย ส่งโทรเลข การส่ง INTERNET การส่งข้อความผ่านวิทยุติดตามตัว เป็นต้น

2. การสื่อสารกับสาธารณะ หรือการสื่อสารมวลชน เป็นกรณีส่งสารไปให้ผู้รับจำนวนมาก ไม่สามารถกำหนดหมายได้ว่าเป็นผู้ใดบ้าง ข่าวสารหรือสารที่ส่งไปนั้นจะถึงมวลชนได้พร้อมกันจึงต้องอาศัยสื่อที่เข้าถึงประชาชนจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็วเรียกว่า “สื่อมวลชน” เช่น วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ นิตยสาร โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ดาวเทียมเพื่อการสื่อสาร เคเบิลทีวี INTERNET เพื่อสาธารณะ เป็นต้น

มนุษย์ได้พัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ให้เกิดความสะดวกสบายแก่การดำเนินชีวิตมากขึ้นตลอดเวลา โดยใช้พลังสมองของตนค้นคิดวิทยาการใหม่ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “สื่อ” ก็ได้รับการพัฒนาให้มีความรวดเร็วเท่าทันต่อสถานการณ์ และไร้ซึ่งพรมแดนมาขวางกัน กล่าวคือระยะทางและเวลา ไม่เป็นอุปสรรคต่อการสื่อสารอีกต่อไปเพราะมีเครื่องมืออุปกรณ์ที่เป็นสื่อประสิทธิภาพสูงนั่นเอง ซึ่งถือว่าเป็นข้อดีเพราะของการพัฒนาทางวัตถุ ซึ่งทำให้การดำเนินชีวิตตามอัธยาศัยโดยปราศจากการรบกวนโดยไม่ชอบ หรือ “สิทธิส่วนตัว” ของเอกชนนั้น เป็นไปได้โดยยากขึ้นกว่าเดิม การเข้าแทรกแซงในสิทธิส่วนตัวทำได้โดยง่ายเพราะ “สื่อ” มีการพัฒนามากกว่าที่ความ

คุ้มครองที่มีต่อสิทธิดังกล่าว หรืออาจพิจารณาได้ว่ามนุษย์มีการพัฒนาทางด้านจิตใจที่ไม่เท่าทันต่อวัตถุก็ได้

โดยที่สภาวะธรรมชาติแล้วมนุษย์เป็นสัตว์โลกที่มีสติปัญญาและเหตุผล สังคมมนุษย์แต่เดิมนั้น ต่างฝ่ายต่างทราบว่าจะดำเนินชีวิตของตนอย่างไร ที่จะไม่ก่อความเดือดร้อนรำคาญหรือรบกวนความเป็นปกติสุขต่อการอยู่ร่วมกัน โดยไม่จำเป็นต้องมีการกำหนดกฎหมายเพื่อบังคับให้เป็นไปตามนั้น เพราะมนุษย์ทราบว่าตนมีขอบเขตในการใช้สิทธิได้เท่าที่ไม่กระทบต่อสิทธิของผู้อื่น ดังสุภาษิตกฎหมายโรมันที่ว่า “Neminem Ledere” ไม่พึงกระทำให้เกิดความเสียหายหรือกระทบกระเทือนต่อสิทธิของผู้อื่น ซึ่งเป็น “จริยธรรม” อันเป็นแนวทางการประพฤติตนอย่างดีงาม ซึ่งนำมาใช้ในการคุ้มครองสิทธิส่วนตัวได้โดยไม่ลำสามึ้ย และในส่วนของ การสื่อสาร นั้นความมีจริยธรรมดังกล่าวถือว่าเป็นการควบคุมตนเองของเอกชนที่ทำการสื่อสารส่วนตัว หรือแม้การสื่อสารกับสาธารณะก็เป็นจริยธรรมของสื่อมวลชนที่พึงมี

แต่ปัจจุบันนี้ สังคมเปลี่ยนแปลงไปเพราะการพัฒนาทางด้านวิทยาการใหม่ๆ มนุษย์ค้นคิดสื่อใหม่ๆ ขึ้นมามากมาย แต่การพัฒนาทางจิตใจของผู้ใช้สื่อมิได้มีความเท่าเทียมกัน กล่าวได้ว่า จริยธรรมของผู้สื่อสารสาธารณะ ทั้งสื่อส่วนบุคคลและสื่อมวลชน ได้ถูกละเลยและมองข้าม และยังเป็นยุคสมัยแห่งข่าวสารข้อมูลหรือยุคคอมพิวเตอร์ ที่ข่าวสารข้อมูลต่างๆ เป็นที่ต้องการของสมาชิกในสังคม เพราะข่าวสารข้อมูลมีผลต่อการตัดสินใจมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตัดสินใจในทางธุรกิจ ข่าวสารข้อมูลกลายเป็น “สินค้า” ที่มีผู้นิยมบริโภค ก็ยิ่งเป็นการกระตุ้นให้มีการเข้าถึงข้อมูลและเผยแพร่ข่าวสารโดยไม่ใส่ใจจริยธรรมที่พึงมีจากความเสียหายที่เกิดขึ้น

ผู้ทำการสื่อสารส่วนบุคคล มีจริยธรรมที่ว่า ไม่พึงกระทำให้เกิดความเสียหายหรือกระทบกระเทือนต่อสิทธิของผู้อื่นจากการสื่อสารนั้น กล่าวคือ มีความรับผิดชอบต่อผู้ที่ตนทำการสื่อสารด้วยนั่นเอง และการสื่อสารมวลชน เช่น สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อโทรทัศน์ สื่อภาพยนตร์ และหนังสือพิมพ์ นอกจากจะต้องมีจริยธรรมเช่นเดียวกับผู้ทำการสื่อสารส่วนบุคคลแล้ว ยังต้องมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะให้สมกับการมี “สิทธิในการแสดงออก” ซึ่งประกอบไปด้วย สิทธิในการแสวงหาข่าวสารข้อมูล สิทธิในการเผยแพร่ สิทธิในการวิพากษ์วิจารณ์ และสิทธิในการรายงานข่าวสารข้อมูล เพื่อสนองตอบต่อสิทธิที่จะรู้ของประชาชน จึงควรมีจริยธรรมที่มากกว่าการสื่อสารส่วนบุคคล เพราะความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่เอกชนจากการใช้สื่อมวลชนนั้นขยายไปได้กว้างขวางกว่าการสื่อสารแบบอื่น และจริยธรรมที่ประกาศเป็นทางการของสื่อมวลชนในประเทศไทยขณะนี้ มีเพียง “จริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์” เท่านั้น โดยสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยประกาศใช้ (4 ธันวาคม 2510)

จริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ 7 ประการ คือ

1. ความรับผิดชอบ (Responsibility) ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์อันชอบธรรมของปัจเจกชน สถาบันชาติ ศาสนา และราชบัลลังก์
2. ความมีเสรีภาพ (Freedom) ได้แก่ เสรีภาพที่มีความรับผิดชอบกำกับ
3. ความเป็นไท (Independence) ได้แก่ ความไม่ตกเป็นทาสของใครทั้งกาย และจิตใจ โดยอำมิสสินจ้าง อันใด
4. ความจริงใจ (Sincerity) ได้แก่ ความไม่มีเจตนาบิดเบือน ผิดพลาดต้องรีบแก้ไข
5. ความเที่ยงธรรม (Impartiality) ได้แก่ ความไม่ลำเอียง หรือความไม่เข้าใครออกใคร
- 6 ความมีใจเป็นนักกีฬา (Fair Play) ได้แก่ การปฏิบัติอันดีงาม ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลเว้นแต่จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ
7. ความมีมารยาท (Decency) ได้แก่ นักหนังสือพิมพ์ต้องมีสมบัติผู้ดี (หมายถึงมีใจบริสุทธิ์ กล่าวคือควรใช้ภาษาและภาพที่ไม่หยาบโลนและลามกอนาจารหรือสื่อไปในทางดังกล่าว)

จริยธรรมของสื่อมวลชนอื่นอีก 3 แขนงคือ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อวิทยุโทรทัศน์ และสื่อภาพยนตร์ นั้นยังไม่ได้มีการประกาศไว้อย่างเป็นทางการ ซึ่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่พิจารณาถึงรายละเอียดในการให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนตัวจากจริยธรรม หากแต่จะมุ่งพิจารณาการให้ความคุ้มครองตามกฎหมาย

เมื่อการเข้าแทรกแซงในสิทธิส่วนตัวทำได้โดยง่ายเพราะ “สื่อ” มีการพัฒนามากยิ่งกว่าความคุ้มครองที่มีต่อสิทธิดังกล่าว จึงได้มีการพิจารณาถึงการให้ความคุ้มครองโดยอาศัยกฎหมายเป็นเครื่องมือ โดยพิจารณาจากกฎหมายภายในของประเทศไทย ทั้งนี้ ผู้สื่อสารสนเทศทั้งสื่อส่วนบุคคลและสื่อกับสาธารณะ จะต้องพิจารณาถึงการกระทำ ในการสื่อสารข้อมูลโดยวิธีต่าง ๆ ว่าเข้าลักษณะที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือไม่ ตามกฎหมายมหาชนและ/หรือกฎหมายเอกชน กล่าวโดยสรุปได้ว่า กฎหมายมหาชนเป็นกฎหมายที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเอกชน และมีโทษหากเอกชนฝ่าฝืน ส่วนกฎหมายเอกชนนั้นเป็นการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนด้วยกันที่มีการบัญญัติถึงค่าสินไหมทดแทนและการเยียวยาความเสียหายไว้ ดังนั้นการแบ่งประเภทของการสื่อสารตามทฤษฎีทางการสื่อสาร จึงมิได้เป็นการแบ่งแยกความรับผิดชอบตามกฎหมายไทยที่บัญญัติโดยค่านึงลักษณะของการกระทำเป็นหลักในการให้ความคุ้มครองสิทธิ

โดยพิจารณากฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่สิทธิส่วนตัวกับการสื่อสารสนเทศตามลำดับ
ดังนี้

- กฎหมายมหาชน

5.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 39 ,มาตรา 45 และมาตรา 47

5.1.2 ประมวลกฎหมายอาญา มี 4 ความผิด

5.1.2.1 ความผิดเกี่ยวกับชื่อเสียงและเสรีภาพ

ก. ความผิดฐานหมิ่นประมาท ตามมาตรา 326

ข. ความผิดฐานเปิดเผยความลับ

1) ความผิดฐานเปิดเผยจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารใด ๆ ตาม
มาตรา 322

2) ความผิดฐานเปิดเผยความลับจากการเป็นเจ้าของที่หรือมีอาชีพ
ตามมาตรา 323

5.1.2.2 ความผิดฐานดูหมิ่น ตามมาตรา 393

5.1.3. กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับสื่อต่าง ๆ

5.1.3.1 พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484

5.1.3.2 พระราชบัญญัติโทรเลขโทรศัพท์ พ.ศ. 2477

5.1.3.3 พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498

5.1.3.4 พระราชบัญญัติภาพยนตร์ พ.ศ. 2473

- กฎหมายเอกชน

5.1.4 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

5.1.4.1 การละเมิดสิทธิส่วนตัวตามมาตรา 420 และคำสิทธิใหม่ทดแทนตามมาตรา
438

5.1.4.2 การคุ้มครองสิทธิจากการใช้ชื่อตามมาตรา 18

5.1.4.3 การคุ้มครองสิทธิในชื่อเสียงหรือเกียรติคุณตามมาตรา 423 และคำสิทธิใหม่
ทดแทนตามมาตรา 447

5.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 39 ,มาตรา 45 และมาตรา 47

จากการวิจัยพบว่า ในกฎหมายมหาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2538

ก. สถานะของสิทธิส่วนตัว ได้รับการรับรองไว้ในมาตรา 47 วรรค 1 ว่าสิทธิของบุคคลใน ความครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นอยู่ส่วนตัว ย่อมได้รับการคุ้มครอง

ข. การเข้าถึงและเผยแพร่ซึ่งสิทธิส่วนตัว บัญญัติไว้ในมาตรา 39 กำหนดว่า บุคคลย่อม มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และมาตรา 45 ใจความว่าบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการสื่อสาร โดยชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้นการเข้าถึงและเผยแพร่ซึ่งสิทธิส่วนตัวจะกระทำไม่ได้

ค. ข้อยกเว้นที่ไม่อาจมีสิทธิส่วนตัว บัญญัติไว้ในมาตรา 45 และ มาตรา 47 วรรค 2 กล่าวคือ กรณีที่เอกชนไม่อาจกล่าวอ้างสิทธิส่วนตัวได้ ก็เฉพาะเป็นกรณีที่เกี่ยวกับประโยชน์ สาธารณะ อันได้ แก่ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนและความมั่นคงแห่งรัฐ

5.1.2 ประมวลกฎหมายอาญา

5.1.2.1 ความผิดเกี่ยวกับชื่อเสียงและเสรีภาพ

ก. ความผิดฐานหมิ่นประมาท ตามมาตรา 326

1) สถานะของสิทธิส่วนตัว

การคุ้มครองโดยประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 เมื่อมีการกระทำการสื่อสาร สนเทศไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารส่วนบุคคลหรือสื่อสารกับสาธารณะชน หากมีการแสดงข้อความ ซึ่งกฎหมายมิได้จำกัดว่าจะต้องเป็น การเขียน การพิมพ์ การพูดคุยนทนา เท่านั้น ดังนั้น การแสดงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิทธิส่วนตัวของบุคคลหนึ่งด้วยวิธีการใดก็ตามแต่ เพื่อให้ไปถึงผู้ รับสาร โดยผู้กระทำมีเจตนา ไม่ว่าข้อความนั้นจะเป็นความจริงหรือความเท็จ โดยบุคคลที่ถูก กล่าวถึงนั้นน่าจะเกิดความเสียหายถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชังแล้ว การกระทำที่เข้าลักษณะนี้ กฎหมายได้ให้ความคุ้มครองแก่สิทธิส่วนตัว โดยถือว่าเป็นการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท และมีโทษสำหรับความผิด

ฉะนั้น การด่าว่า การพูดคุย การส่งข้อความผ่าน INTRENET หรือ E-Mail การเขียน การทำภาพยนตร์ การส่งกระจายเสียงผ่านวิทยุหรือโทรทัศน์ การโทรศัพท์ การส่ง ข้อความผ่านวิทยุติดตามตัว ต่างๆ เหล่านี้ หากเป็นการกระทำการสื่อสารสนเทศกับสิทธิส่วน ตัวของเอกชนใดแล้ว ย่อมเป็นความผิดที่มีโทษ และการฟ้องร้องเป็นคดีย่อมต้องอาศัยพยาน หลักฐานซึ่งสื่อสมัยใหม่อาจมีปัญหาในเรื่องหลักฐาน แต่อย่างไรก็ดี ถือว่ากฎหมายอาญามาตรา นี้เปิดช่องให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนตัวกับการสื่อสารสนเทศมากที่สุดแล้ว

2) การเข้าถึงและการเผยแพร่ซึ่งสิทธิส่วนตัว

ในความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 นี้ กฎหมายมิได้บัญญัติวิธีการได้มาหรือเข้าถึงซึ่งข้อมูลข่าวสารส่วนตัว ดังนั้นการกระทำการใด ๆ เพื่อให้ได้มาย่อมไม่เป็นความผิดฐานนี้

ส่วนการเผยแพร่ซึ่งกฎหมายมาตรานี้กำหนดว่า การเผยแพร่สามารถกระทำได้เท่าที่ไม่ทำให้ผู้ที่ถูกพาดพิงถึงนั้น เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ซึ่งเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่ศาลจะเป็นผู้วินิจฉัย นั่นคือ การเผยแพร่ซึ่งข้อความที่เกี่ยวกับสิทธิส่วนตัวไม่อาจทำได้ถ้าทำให้ผู้ถูกพาดพิงถึงนั้นเสียชื่อเสียงถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง

3) ข้อยกเว้นที่ไม่อาจมีสิทธิส่วนตัวได้

การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทนี้มีข้อยกเว้นที่เอกชนไม่สามารถกล่าวอ้างสิทธิส่วนตัวกับการสื่อสารสนเทศได้ โดยกำหนดไว้ใน มาตรา 329 ถึงข้ออ้างที่ทำให้การกระทำการสื่อสารข้อมูลส่วนตัวไม่เป็นความผิด ได้แก่ การแสดงความคิดเห็นหรือข้อความเพื่อป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามธรรมเนียมของคลองธรรม หรือในฐานะเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติงานตามหน้าที่ หรือติชมด้วยความเป็นธรรมตามวิสัยประชาชนย่อมกระทำ และการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรมในเรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลหรือการประชุม

ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารสนเทศกับสิทธิส่วนตัวโดยสื่อประเภทใดก็ตาม หากสามารถอ้างข้อยกเว้นที่กล่าวมานี้ได้ การกระทำการสื่อสารเช่นนั้นย่อมไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท แม้ว่าการกระทำจะครบตามองค์ประกอบความผิดตามมาตรา 326 แล้วก็ตาม นั่นคือผู้ที่ถูกหมิ่นประมาทในกรณีที่มีข้อยกเว้นโดยกฎหมาย ย่อมไม่อาจกล่าวอ้างสิทธิส่วนตัวได้

นอกจากนี้กรณีกฎหมายมาตรา 331 ยังได้กำหนดข้อยกเว้น ที่ทำให้การกระทำไม่เป็นความผิดฐานนี้ไว้อีกหนึ่งกรณีหนึ่ง คือ กรณีที่เกี่ยวกับความเป็นธรรมในการต่อสู้คดีในศาล คู่ความหรือ ทนายความของคู่ความ ย่อมสามารถสื่อสารสนเทศกับสิทธิส่วนตัวได้ เฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับคดีของตนเท่านั้น ดังนั้น ผู้ที่ถูกหมิ่นประมาทในกรณีที่มีข้อยกเว้นโดยกฎหมาย ย่อมไม่อาจกล่าวอ้างสิทธิส่วนตัวได้

5.1.2.1 ความผิดเกี่ยวกับชื่อเสียงและเสรีภาพ

ข. ความผิดฐานเปิดเผยความลับ

1) ความผิดฐานเปิดเผยจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารใด ๆ ตาม
มาตรา 322

(ก) สถานะทางกฎหมาย

การคุ้มครองโดยประมวลกฎหมายอาญามาตรา 322 จะมีเมื่อมีการเปิดเผยหรือเอาไปซึ่งจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารใด ๆ ที่เป็นสิ่งที่สามารถจารึกเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อ

ล่วงรู้ข้อความ หรือเพื่อเปิดเผย และการกระทำนั้นน่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด

ลักษณะของการกระทำคือ “เอาไปเพื่อล่วงรู้” ในการสื่อสารส่วนบุคคลในเรื่องส่วนตัวของเอกชน กฎหมายมาตรานี้ได้ให้ความคุ้มครองแล้ว เพียงแต่จำกัด “สื่อ” ที่ใช้ในการสื่อสารเฉพาะ จดหมาย โทรเลข หรือเอกสารใดๆที่เป็นสิ่งที่สามารถจารึกเป็นลายลักษณ์อักษร เท่านั้น และกฎหมายกำหนดโทษไว้ การสื่อสารสนเทศโดยสื่ออื่นย่อมไม่ได้รับการคุ้มครองตามมาตรา

(ข) การเข้าถึงและเผยแพร่ซึ่งสิทธิส่วนตัว

กฎหมายมาตรานี้ พิจารณาได้ว่าทั้งการเข้าถึงหรือการได้มา และการเผยแพร่ ซึ่งข่าวสารข้อมูลส่วนตัวจากการเปิดเผยหรือเอาไปซึ่งจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารใดๆ จะต้องเป็นการกระทำโดยวิธีการมิชอบต่อเจ้าของข้อมูลข่าวสารนั้น เพราะการล่วงรู้หรือเปิดเผยข้อความโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายก็เป็นความผิด แสดงอยู่ในตัวว่าผู้ที่เป็นเจ้าของข้อมูลไม่ประสงค์จะให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารนั้นๆ

(ค) ข้อยกเว้นที่ไม่อาจมีสิทธิส่วนตัว

ในกฎหมายมาตรานี้ มิได้กำหนดข้อยกเว้นที่บุคคลมีอาจมีสิทธิส่วนตัวจากการสื่อสารสนเทศไว้เป็นการเฉพาะ จึงไม่สามารถมีข้อยกเว้นได้ตามมาตรานี้ แต่บุคคลอาจมีข้อยกเว้นที่ไม่สามารถมีสิทธิส่วนตัวได้เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายอื่น เช่น พระราชบัญญัติไปรษณีย์ พ.ศ. 2477 ให้อำนาจเจ้าหน้าที่เปิดตรวจจดหมายได้ถ้าจำเป็น เป็นต้น

5.1.2.1 ความผิดเกี่ยวกับชื่อเสียงและเสรีภาพ

ข. ความผิดฐานเปิดเผยความลับ

2) ความผิดฐานเปิดเผยความลับจากการเป็นเจ้าหน้าที่หรือมีอาชีพ

ตามมาตรา 323

(ก) สถานะของสิทธิส่วนตัว

การคุ้มครองโดยประมวลกฎหมายอาญามาตรา 323 เมื่อมีการสื่อสารสนเทศไม่ว่าจะโดยใช้อีเมล หากข้อความลับที่ตนได้รู้มานั้นเป็นเพราะเหตุที่ตนเป็นพนักงานผู้มีหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่เป็นแพทย์ พยาบาล ทนายความ ผู้สอบบัญชี หรือผู้ช่วยของบุคคลเหล่านี้ แล้วนำความลับนั้นไปเปิดเผย ในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดแล้ว การสื่อสารสนเทศกับสถานะทางกฎหมายของสิทธิส่วนตัวในมาตรานี้ ได้ให้การคุ้มครองต่อ “ความลับ” ของบุคคลจากผู้ที่ล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับนั้นเพราะเหตุที่มีอาชีพหรือเป็นผู้ช่วยผู้มีอาชีพนั้น หรือจากเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องมิให้มีการนำเอาไปเปิดเผย

(ข) การเข้าถึงและการเผยแพร่ซึ่งสิทธิส่วนตัว

พิจารณาได้ว่าการเข้าถึงหรือได้มาซึ่งข้อมูลส่วนตัวที่เป็นความลับของบุคคลอื่นนั้นตามมาตรา 326 นี้ จะต้องเป็นการกระทำโดยชอบต่อเจ้าของข้อมูลข่าวสาร

ส่วนการเผยแพร่ จะกระทำมิได้ เพราะเมื่อเป็น “ความลับ” ของบุคคลใด บุคคลนั้นย่อมไม่ต้องการให้ผู้อื่นล่วงรู้ เนื่องจากจะเกิดความเสียหายแก่ผู้เป็นเจ้าของข่าวสาร ข้อมูลนั้นได้

(ค) ข้อยกเว้นที่ไม่อาจมีสิทธิส่วนตัว

กฎหมายมาตรานี้มิได้กำหนดกรณีที่จะเป็นข้อยกเว้นไว้ ซึ่งหมายความว่าเอกชนย่อมมีสิทธิส่วนตัวได้เต็มที่ภายใต้บทบัญญัติมาตรานี้ แต่อย่างไรก็ตาม อาจมีข้อยกเว้นเนื่องจากความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของสาธารณะหรือรัฐได้ตามกฎหมายอื่น เช่น พระราชบัญญัติโทรเลขโทรศัพท์ พ.ศ. 2477 มาตรา 10 ที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่แจ้งความลับเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดที่ตนรู้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ให้แก่เจ้าพนักงานปกครอง เป็นต้น ซึ่งกรณีเช่นว่านี้บุคคลย่อมไม่อาจมีสิทธิส่วนตัวได้เลย

5.1.2.2 ความผิดฐานดูหมิ่น ตามมาตรา 393

ก. สถานะของสิทธิส่วนตัว

การคุ้มครองโดยประมวลกฎหมายอาญามาตรา 393 ใช้ในการสื่อสารส่วนบุคคล เมื่อมีการสับสนประมาท ดูถูกเหยียดหยาม แดกดัน อันทำให้ผู้ถูดูหมิ่นเกิดความรู้สึกที่ไม่ดี หรือเดือดร้อนอับอาย อันเป็นการกระทำการลดคุณค่าของผู้ที่ทำการสื่อสารส่วนบุคคลฝ่ายตรงข้าม โดยมีเจตนาแล้วกฎหมายให้ความคุ้มครองว่าเป็นความผิดฐานดูหมิ่นที่มีโทษ

ดังนั้นไม่ว่าจะใช้สื่อใดก็ตามย่อมเป็นความผิดได้ เพียงแต่การฟ้องร้องเป็นคดี อาจต้องการพยานหลักฐานซึ่งเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ถือว่ากฎหมายให้การคุ้มครองสิทธิส่วนตัวกับการสื่อสารสนเทศแล้ว

ข. การเข้าถึงและการเผยแพร่ซึ่งสิทธิส่วนตัว

กฎหมายอาญามาตรา 326 นี้ มิได้กำหนดถึงการได้มา หรือการเข้าถึง ซึ่งข้อมูลข่าวสารแต่อย่างใด ดังนั้น ไม่ว่าจะการได้มา หรือเข้าถึงสารสนเทศกับสิทธิส่วนตัว ในมาตรานี้ ไม่เป็นความผิดทั้งการได้มาโดยชอบหรือมิชอบจากผู้เป็นเจ้าของ

ส่วนการเผยแพร่นั้นกฎหมายมิได้บัญญัติห้ามไว้ในมาตรานี้โดยตรง แต่หากการกระทำการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นการดูหมิ่นให้แพร่หลายก็จะเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326

ค. ข้อยกเว้นที่ไม่อาจมีสิทธิส่วนตัว

มาตรานี้มิได้บัญญัติข้อยกเว้นเอาไว้ ดังนั้น บุคคลย่อมมีสิทธิส่วนตัวในคุณค่าความเป็นมนุษย์ จึงไม่อาจมีข้อยกเว้นในสิทธิส่วนตัวกับการสื่อสารสนเทศจากความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้าได้

5.1.3. กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับสื่อต่าง ๆ

5.1.3.1 พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484

ก. สถานะทางกฎหมายของสิทธิส่วนตัว

เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองแก่สิทธิส่วนตัวของเอกชนกับการสื่อสารสนเทศตามกฎหมายการพิมพ์แล้ว ปรากฏว่ามีเฉพาะในกรณีที่เป็นสิ่งพิมพ์ประเภท “หนังสือพิมพ์” เท่านั้น สิ่งพิมพ์อื่นที่นอกจากหนังสือพิมพ์ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้

บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิส่วนตัวในส่วนของข่าวสารข้อมูลส่วนตัวกับการสื่อสารกำหนดไว้ใน มาตรา 41 มาตรา 42 มาตรา 43 และมาตรา 65

สถานะทางกฎหมายของสิทธิส่วนตัวในกฎหมายการพิมพ์ พิจารณาได้จากบทบัญญัติ มาตรา 41 ซึ่งให้ความคุ้มครองแก่สิทธิส่วนตัวในส่วนของข่าวสารข้อมูลเฉพาะในสื่อ “หนังสือพิมพ์” ที่ได้ “โฆษณา” เฉพาะเรื่องเกี่ยวกับบุคคลที่ไม่เป็นความจริงและอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคลนั้น

ในกฎหมายการพิมพ์ได้กำหนดวิธีการบรรเทาความเสียหายแก่บุคคลไว้โดยตรง กล่าวคือ ให้บรรณาธิการหนังสือพิมพ์นั้นแก้ไขข้อความเอง หรือลงพิมพ์หนังสือซึ่งแก้หรือปฏิเสธข้อความที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงนั้น โดยให้ลงข้อความให้ละเอียดตามที่มาตรา 43 ได้กำหนดวิธีการไว้ ทั้งนี้ สิทธิขอแก้ไขข้อความดังกล่าวมีกำหนดเวลาใช้สิทธิได้ภายใน 6 เดือนนับแต่วันที่หนังสือพิมพ์นั้นออกโฆษณา และหากบรรณาธิการละเลยไม่ปฏิบัติการแก้ไขตามกำหนดย่อมเป็นการกระทำความผิดที่กฎหมายกำหนดโทษทางอาญาไว้ คือโทษปรับ

ดังนั้น การให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนตัวกับการสื่อสารสนเทศตามกฎหมายการพิมพ์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นกฎหมายมหาชนลักษณะเฉพาะแล้ว จะเห็นว่า มีการให้ความคุ้มครองเพียงบางส่วน กล่าวคือ เฉพาะสารสนเทศส่วนตัวที่คลาดเคลื่อนต่อความเป็นจริงเท่านั้นและมีโทษปรับที่ต่ำมากคือหนึ่งร้อยบาทเท่านั้น เนื่องจากกฎหมายได้ตราออกมาเมื่อ 60 กว่าปีแล้ว

ข. การเข้าถึงและการเผยแพร่ซึ่งสิทธิส่วนตัว

กฎหมายการพิมพ์มิได้กำหนดการได้มาหรือการเข้าถึงซึ่งข้อมูลข่าวสารส่วนตัวไว้ ดังนั้น ลำพังเพียงการได้มาหรือการเข้าถึงข่าวสารข้อมูลส่วนตัวของบุคคลใด จึงไม่มีจำกัดวิธีการ

ที่จะเป็นความผิดต่อเจ้าของข้อมูลข่าวสารดังกล่าว ทั้งในกรณีของสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีใช้หนังสือพิมพ์หรือหนังสือพิมพ์ก็ตาม

ส่วนการเผยแพร่ข่าวสารส่วนตัวของบุคคล จากการพิจารณากฎหมายการพิมพ์ ในมาตรา 41 จะกระทำได้เฉพาะสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือพิมพ์เท่านั้น กฎหมายกำหนดให้การโฆษณาเรื่องส่วนตัวของบุคคลที่เป็นความจริงและไม่เกิดความเสียหายแก่บุคคลนั้น หนังสือพิมพ์ย่อมสามารถจะกระทำได้โดยไม่เป็นความผิดตามกฎหมายมหาชนฉบับนี้

ค. ข้อยกเว้นที่ไม่อาจมีสิทธิส่วนตัว

เรื่องราวข่าวสารส่วนตัวใด ที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนและความมั่นคงแห่งรัฐแล้ว ย่อมเป็นข้อยกเว้นที่เอกชนไม่อาจกล่าวอ้างว่ามีสิทธิส่วนตัวตามกฎหมายฉบับนี้ เนื่องจาก กฎหมายการพิมพ์ ห้ามการขาย จ่ายแจก ซึ่งสิ่งพิมพ์ที่มีการโฆษณาอันอาจขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ดังนั้น เรื่องที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนแม้เป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใด บุคคลนั้นก็ไม่มีข้อยกเว้นในสิทธิส่วนตัวได้ เช่นเดียวกับกรณีความมั่นคงแห่งรัฐ

5.1.3. กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับสื่อต่าง ๆ

5.1.3.2 พระราชบัญญัติโทรเลขโทรศัพท์ พ.ศ. 2477

ก. สถานะของสิทธิส่วนตัว

กฎหมายฉบับนี้ สามารถพิจารณาได้ว่าเป็นการควบคุมการสื่อสารประเภทการสื่อสารส่วนตัวโดยเฉพาะ แต่อีกนัยหนึ่ง ก็ยังคงมีการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนตัวของบุคคลตามกฎหมายนี้ปรากฏในมาตรา 24 มาตรา 25 และมาตรา 28

มาตรา 24 กำหนดให้การล่วงรู้หรือติดต่อซึ่งเนื้อความในข่าวสารทางโทรเลขหรือโทรศัพท์ โดยวิธีการที่มีชอบด้วยกฎหมายเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย

สถานะทางกฎหมายของสิทธิส่วนตัวกับการสื่อสารสนเทศ ได้รับการปกป้องโดยกฎหมายให้ความคุ้มครองการสื่อสารส่วนบุคคล โดยสื่อโทรศัพท์และโทรเลขของบุคคลนั้นให้เป็นไปอย่างปราศจากการสอดแทรกหรือสอดรู้ของผู้อื่น เนื่องจากความเป็นส่วนตัวในการสื่อสารนี้เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนต้องการมี การใช้อุบายเพื่อล่วงรู้ข้อความจากการสื่อสารผ่านสื่อโทรเลขโทรศัพท์จึงเป็นความผิด

ความผิดตามบทบัญญัติ มาตรา 25 กล่าวถึง ความผิดที่เกิดจากการนำข่าวสารอาณัติ สัญญาณโทรเลขโทรศัพท์ไปแพร่กระจายแก่บุคคลที่ไม่มีสิทธิที่จะรู้

ดังนั้นสถานะของสิทธิส่วนตัวกับการสื่อสารสนเทศในส่วนการทำให้อื่นซึ่งข่าวสารข้อความที่ส่งถึงกัน หรือสัญญาณโทรเลข ไม่ว่าจะเป็นอย่างทั้งหมดหรือบางส่วนก็เป็นความผิดตามกฎหมายนี้แล้ว

ความผิดตามบทบัญญัติมาตรา 28 กำหนดให้ผู้ส่งหรือจัดให้ส่งข่าวสารทางโทรเลขหรือโทรศัพท์ที่ตนรู้ว่าเป็นเท็จหรือไม่มีมูลความจริงเนื่องจากแต่งขึ้นมาเอง เป็นความผิดสถานะของสิทธิส่วนตัวกับการสื่อสารสนเทศในมาตรานี้ ให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนตัวจากการเผยแพร่สารสนเทศที่ไม่เป็นความจริง ซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเพียงแต่ “น่าจะก่อความเสียหายขึ้น” ก็เป็นความผิดแล้ว

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สถานะทางกฎหมายของสิทธิส่วนตัวในส่วนข้อมูลข่าวสารได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายนี้ เมื่อการล่วงรู้เนื้อความโดยมิชอบจากการโทรเลขโทรศัพท์เป็นความผิดแล้ว การนำไปเผยแพร่หรือแพร่กระจายให้แก่บุคคลอื่นรับรู้ด้วยแล้วก็เป็นความผิดด้วย และครอบคลุมไปจนถึงเรื่องการเผยแพร่เรื่องราวที่ได้รับรู้มาให้แก่ผู้ที่ไม่มิสิทธิจะรู้ก็เป็นความผิด ตลอดจนกรณีส่งหรือจัดส่งสารสนเทศอันเป็นเท็จก็เป็นความผิดเช่นกัน

ข. การเข้าถึงและการเผยแพร่ซึ่งสิทธิส่วนตัว

การเข้าถึงหรือได้มาซึ่งข้อมูลส่วนตัว เพื่อล่วงรู้หรือติดต่อกันในเนื้อความทางโทรเลขโทรศัพท์นั้น กฎหมายกำหนดว่าต้องเป็นการได้มาหรือเข้าถึงโดยมิชอบต่อผู้ที่ทำการสื่อสารส่วนบุคคลที่ใช้สื่อโทรเลขโทรศัพท์ เพราะกฎหมายมาตรา 24 ใช้คำว่า “ใช้อุบาย”

ส่วนการเผยแพร่ที่กฎหมายกำหนดเพียงว่า แพร่กระจายให้กับผู้ที่ไม่มิสิทธิรู้ก็เป็นความผิดตามมาตรา 25 และการเผยแพร่สารสนเทศซึ่งเป็นความเท็จที่น่าจะก่อความเสียหายให้แก่ประชาชนหรือบุคคลใด กฎหมายมาตรา 28 ก็บัญญัติว่าการเผยแพร่เป็นความผิด

ค. ข้อยกเว้นที่ไม่อาจมีสิทธิส่วนตัวได้

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดไว้ถึงกรณีที่บุคคลไม่อาจมีสิทธิส่วนตัวได้เนื่องจากประโยชน์ส่วนรวม คือความมั่นคงแห่งรัฐเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยที่เฉพาะการสื่อสารส่วนบุคคลที่ใช้สื่อโทรเลขเท่านั้น

มาตรา 10 บัญญัติว่า “ ในเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า ข่าวสารใดเกี่ยวข้องกับกลอุบายใด ๆ ที่จะชักจูงให้กระทำ หรือเกี่ยวข้องกับการกระทำอย่างใด ๆ อันเป็นความผิดอาญา เจ้าหน้าที่โทรเลขอาจ

(1) งดการส่งข่าวสารนั้นไว้ แล้วรีบรายงานไปยังรัฐมนตรี เพื่อจะได้ออกคำสั่งเป็นเด็ดขาด หรือ

(2) ส่งข่าวสารไป แต่ให้ส่งสำเนาข่าวสารนั้นแก่เจ้าพนักงานปกครองท้องถิ่น

ฉะนั้นการสื่อสารทางโทรเลข สิ่งพิมพ์หรือเอกสารอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์และโทรเลขเท่านั้นที่บุคคลอาจถูกแทรกแซงจนไม่อาจมีสิทธิส่วนตัวได้

แต่ทั้งนี้ ในการสื่อสารทางโทรศัพท์ไม่มีกฎหมายใดให้อำนาจเข้ารบกวนสิทธิ จึงกล่าวได้ว่าการสื่อสารส่วนบุคคลโดยสื่อโทรศัพท์เป็นสิทธิส่วนตัวของเอกชนที่ไม่ว่ารัฐหรือเอกชนอื่นใดจะก้าวล่วงมิได้ จึงไม่มีข้อยกเว้นในการมีสิทธิส่วนตัวตามกฎหมายนี้

5.1.3. กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับสื่อต่าง ๆ

5.1.3.3 พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498

ก. สถานะทางกฎหมายของสิทธิส่วนตัว

การให้ความคุ้มครองสารสนเทศซึ่งเกี่ยวกับสิทธิส่วนตัวตามพระราชบัญญัตินี้ บัญญัติไว้ในมาตรา 10 และมาตรา 21

จากบทบัญญัติมาตรา 10 ได้กำหนดกิจกรรมที่ห้ามสองประการคือ ห้ามส่งเองหรือจัดให้ผู้อื่นส่ง ไม่ว่าจะเป็นรายการวิทยุกระจายเสียงหรือรายการโทรทัศน์ และสิ่งที่ห้ามคือรายการหรือ ข้อมูลสารสนเทศที่ตนรู้ว่าเป็นเท็จ คือเจตนาส่งข้อความเท็จ และยังห้ามส่งรายการหรือข้อมูล สารสนเทศที่พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อนุญาตให้ส่งออกอากาศ กล่าวคือข้อมูลที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติหรือประชาชนเป็นส่วนรวม

สถานะของสิทธิส่วนตัวกับการสื่อสารสนเทศ พิจารณาได้ว่ากฎหมายฉบับนี้ได้ให้ความคุ้มครองเฉพาะในกรณีที่มีการส่ง หรือจัดให้ส่ง สารสนเทศที่เกี่ยวกับสิทธิส่วนตัวของบุคคลใดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์อันเป็นความเท็จ ซึ่งอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคลนั้น โดยผู้กระทำความผิดเช่นนั้นต้องระวางโทษจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัตินี้

แต่อย่างไรก็ดี ยังคงมีข้อมูลสารสนเทศที่เป็นความจริงที่เจ้าของไม่ต้องการ “ตกเป็นข่าว” และข้อมูลนั้นก็มิเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน ซึ่งข้อมูลสารสนเทศชนิดนี้ หากมีการส่งหรือจัดให้ ส่งวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์แล้วเกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลสารสนเทศนั้น ย่อมอยู่นอกเหนือจากมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498 ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะ

ข. การเข้าถึงและการเผยแพร่ซึ่งสิทธิส่วนตัว

กฎหมายฉบับนี้มีได้บัญญัติถึงวิธีการได้มาและเผยแพร่ซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิทธิส่วนตัวของบุคคลไว้ ดังนั้นการได้มาหรือเผยแพร่ซึ่งข้อมูลข่าวสารของเอกชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิส่วนตัวจึงสามารถทำได้ทุกกรณี และไม่เป็ความผิดตามกฎหมายนี้

ค. ข้อยกเว้นที่ไม่อาจมีสิทธิส่วนตัว

กรณีที่ไม่อาจมีสิทธิส่วนตัวได้ตามกฎหมายฉบับนี้คือ สารสนเทศส่วนตัวที่ไม่เป็นความเท็จแล้วสามารถที่จะส่งวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ได้โดยไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498 บุคคลจึงไม่อาจอ้างสิทธิส่วนตัวในข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับสิทธิส่วนตัวของตนในการสื่อสารมวลชนกับสื่อวิทยุและโทรทัศน์ได้

5.1.3. กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับสื่อต่าง ๆ

5.1.3.4 พระราชบัญญัติภาพยนตร์ พ.ศ. 2473

ก. สถานะของสิทธิส่วนตัว

กฎหมายให้ความคุ้มครองสารสนเทศกับสื่อมวลชนชนิดนี้ ปรากฏในมาตรา 4 มาตรา 4 “ ท่านห้ามมิให้ทำ หรือฉาย หรือแสดง ณ สถานที่มหรสพซึ่งภาพยนตร์ หรือประกาศ กอปรด้วยลักษณะฝ่าฝืนหรืออาจฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ถึงแม้เพียงว่าการทำ ฉาย หรือการแสดงภาพยนตร์ หรือประกาศนั้น ๆ น่าจะมีผลเช่นนั้น ท่านก็ห้ามดุจกัน”

สิ่งที่กฎหมายภาพยนตร์ให้การคุ้มครองคือการทำ ฉาย หรือแสดง ณ สถานที่มหรสพซึ่ง ภาพยนตร์หรือประกาศ มีลักษณะฝ่าฝืนหรืออาจฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี และแม้ว่าเพียงการทำ หรือฉาย หรือการแสดงภาพยนตร์หรือประกาศนั้น ๆ น่าจะมีผลเช่นนั้น ก็เป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว และการฝ่าฝืนกระทำการดังกล่าวนี้ นายตรวจ มีอำนาจห้ามมิให้ทำภาพยนตร์นั้นต่อไปหรือยึดภาพยนตร์ที่ทำเสร็จแล้ว หรือยังไม่เสร็จ และส่งภาพยนตร์นั้น ๆ แก่เจ้าพนักงานผู้พิจารณา พิจารณาภาพยนตร์ที่ได้ขอมมา ให้คำวินิจฉัยว่า ภาพยนตร์นั้นมีลักษณะฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีหรือไม่ และหากผู้ทำภาพยนตร์หรือผู้ซอรับใบอนุญาตไม่เห็นด้วยสามารถ อุทธรณ์ไปยังสภาพิจารณาภาพยนตร์ได้

สถานะของสิทธิส่วนตัวตามกฎหมายฉบับนี้ มิได้รับความคุ้มครองโดยตรงอย่างกฎหมายควบคุมสื่อต่าง ๆ ที่ได้พิจารณามา แต่หากมีกรณีก้ำกึ่งสิทธิส่วนตัวของเอกชนรายหนึ่ง รายใด ซึ่งพิจารณาได้ว่าเรื่องราวสารสนเทศส่วนตัวนั้นเป็นสิ่งที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีแล้ว ก็ย่อมได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติมาตรานี้ ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลพินิจของนายตรวจ เจ้าพนักงานผู้พิจารณา และสภาภาพยนตร์ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่จะขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีนั้นโดยมากเป็นเรื่องสาธารณะประโยชน์มากกว่าประโยชน์ส่วนตัวของเอกชน

ข. การเข้าถึงและการเผยแพร่ซึ่งสิทธิส่วนตัว

กฎหมายฉบับนี้มิได้กำหนดการเข้าถึงหรือการได้มาซึ่งสารสนเทศส่วนตัวของบุคคลใดไว้ จึงพิจารณาได้ว่า การกระทำทุกกรณีเพื่อให้ได้มาหรือเข้าถึงข่าวสารข้อมูลส่วนตัวของบุคคลไม่เป็นการผิดตามกฎหมายนี้

ส่วนการเผยแพร่ที่กฎหมายได้กำหนดอนุญาตให้กระทำได้เมื่อดำเนินการขออนุญาตตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ และเรื่องราวที่ทำการเผยแพร่ที่อาจเกี่ยวเนื่องกับสิทธิส่วนตัวของบุคคลหนึ่งก็ได้ หากเรื่องนั้นไม่ฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

ค. ข้อยกเว้นที่ไม่อาจมีซึ่งสิทธิส่วนตัว

บุคคลไม่อาจกล่าวอ้างถึงสิทธิส่วนตัวได้ในกรณีที่ข่าวสารข้อมูลของตนที่ปรากฏในสื่อภาพยนตร์นั้น ขัดต่อประโยชน์ของสาธารณะ กล่าวคือถ้าสารสนเทศส่วนตัวนั้นเป็นเรื่องที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีแล้ว เอกชนแม้ได้รับความเสียหายก็เป็นข้อยกเว้นที่ไม่อาจมีสิทธิส่วนตัวได้

กฎหมายภาพยนตร์ได้กำหนดขอบเขตให้แก่ความเดือดร้อนที่อาจเกิดมีขึ้นแก่สังคมโดยพิจารณาลักษณะของ “ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี” เฉกเช่นเดียวกับที่กฎหมายการพิมพ์ได้กำหนดไว้ กล่าวคือคำนึงถึงผลประโยชน์ของมหาชนโดยทั่วไป ซึ่งอยู่เหนือผลประโยชน์ของเอกชน ตลอดจนถึงความนึกคิดในแง่ของจิตใจ จริยธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมนั้น ๆ ณ เวลานั้น เป็นหลักในการพิจารณา

5.1.4 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

5.1.4.1 การละเมิดสิทธิส่วนตัวตามมาตรา 420 และคำสันนิษฐานทดแทนตามมาตรา

438

ก. สถานะของสิทธิส่วนตัว

โดยหลักแล้ว ความรับผิดชอบเพื่อละเมิดเกิดจากการล่วงสิทธิผิดหน้าที่ (Breach of a Duty) ซึ่งหมายความว่า บุคคลทั่วไปย่อมมีสิทธิที่จะไม่ให้ใครมาทำละเมิด ถ้าผู้ใดทำละเมิดก็เป็นการล่วงสิทธิของเขา ผิดหน้าที่ที่มีต่อบุคคลอื่นโดยทั่วไป การกระทำผิดหน้าที่นี้ย่อมฟ้องเรียกค่าเสียหายกันได้⁹⁴ การกระทำโดยผิดกฎหมายในกรณีนี้จึงหมายความว่า ได้กระทำความเสียหายแก่สิทธิเด็ดขาดของบุคคล โดยไม่มีสิทธิหรือข้อแก้ตัวตามกฎหมาย การให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนตัวกรณีละเมิดนี้ กฎหมายให้การคุ้มครองโดยต้องพิจารณา ว่ามีการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ และลักษณะของการกระทำนั้น ๆ เป็นไปโดยผิดกฎหมาย (Unlawfully) ซึ่งการกระทำโดยผิดกฎหมาย หมายความว่า การกระทำที่ไม่มีอำนาจ

⁹⁴ โฟจิตร ปุญญพันธ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2525), หน้า 1-2.

ส่วนการเผยแพร่ซึ่งกฎหมายได้กำหนดอนุญาตให้กระทำได้เมื่อดำเนินการขอ อนุญาตตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ และเรื่องราวที่ทำการเผยแพร่อาจเกี่ยวเนื่องกับสิทธิส่วนตัว ของบุคคลหนึ่งก็ได้ หากเรื่องนั้นไม่ฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

ค. ข้อยกเว้นที่ไม่อาจมีซึ่งสิทธิส่วนตัว

บุคคลไม่อาจกล่าวอ้างถึงสิทธิส่วนตัวได้ในกรณีที่ข่าวสารข้อมูลของตนที่ปรากฏ ในสื่อภาพยนตร์นั้น ชัดต่อประโยชน์ของสาธารณะ กล่าวคือถ้าสารสนเทศส่วนตัวนั้นเป็นเรื่องที่ชัด ต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีแล้ว เอกชนแม้ได้รับความเสียหายก็เป็นข้อยกเว้นที่ไม่อาจ มีสิทธิส่วนตัวได้

กฎหมายภาพยนตร์ได้กำหนดขอบเขตให้แก่ความเดือดร้อนที่อาจเกิดมีขึ้นแก่ สังคมโดยพิจารณาลักษณะของ “ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี” เจกเช่นเดียวกับที่ กฎหมายการพิมพ์ได้กำหนดไว้ กล่าวคือคำนึงถึงผลประโยชน์ของมหาชนโดยทั่วไป ซึ่งอยู่เหนือ ผลประโยชน์ของเอกชน ตลอดจนถึงความนึกคิดในแง่ของจิตใจ จริยธรรม และขนบธรรมเนียม ประเพณีของสังคมนั้น ๆ ณ เวลานั้น เป็นหลักในการพิจารณา

5.1.4 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

5.1.4.1 การละเมิดสิทธิส่วนตัวตามมาตรา 420 และคำสินไหมทดแทนตามมาตรา 438

ก. สถานะของสิทธิส่วนตัว

สถานะทางกฎหมายของสิทธิส่วนตัวในกรณีละเมิดตามมาตรา 420 นี้ เป็นกรณี ที่กฎหมายให้ความคุ้มครองในฐานะที่เป็น “สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด” ของบุคคลเช่นเดียวกับชีวิต อนามัย เสรีภาพ ร่างกาย หากเกิดความเสียหายย่อมเป็นละเมิด ที่ผู้เสียหายสามารถเรียกค่า สินไหมทดแทนจากผู้กระทำละเมิดได้

โดยหลักแล้ว ความรับผิดเพื่อละเมิดเกิดจากการล่วงสิทธิผิดหน้าที่ (Breach of a Duty) ซึ่งหมายความว่า บุคคลทั่วไปย่อมมีสิทธิที่จะไม่ให้ใครมาทำละเมิด ถ้าผู้ใดทำละเมิด ก็เป็นการ ล่วงสิทธิของเขา ผิดหน้าที่ที่มีต่อบุคคลอื่นโดยทั่วไป การกระทำผิดหน้าที่นี้ย่อมฟ้อง เรียกร้องค่าเสียหายกันได้ การกระทำโดยผิดกฎหมายในกรณีนี้จึงหมายความว่า ได้กระทำ ความเสียหายแก่สิทธิเด็ดขาดของบุคคล โดยไม่มีสิทธิหรือข้อแก้ตัวตามกฎหมาย

การให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนตัวกรณีละเมิดนี้ กฎหมายให้การคุ้มครองโดยต้อง พิจารณา ว่ามีการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ และลักษณะของการกระทำนั้น ๆ เป็นไป โดยผิดกฎหมาย (Unlawfully) ซึ่งหมายความว่า การกระทำที่ไม่มีอำนาจ หรือไม่มีสิทธิที่จะทำ ดังนั้นแม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดถ้าผู้กระทำได้กระทำต่อบุคคล

อื่นจนเขาเสียหายโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ การกระทำนั้นก็จะเป็นละเมิดได้ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ในทางกฎหมายของกฎหมายแพ่ง ที่มีได้มี วัตถุประสงค์ในการลงโทษอย่างกฎหมายอาญา หากแต่ กำหนดขึ้นเพื่อให้มีมาตรฐานในการปฏิบัติที่เหมือน ๆ กันเพื่อขจัดข้อขัดแย้งในการติดต่อกันระหว่างบุคคลและเพื่อกำหนดให้รู้ว่าบุคคลมีหน้าที่อย่างไรการกระทำเช่นใดจะเป็นละเมิดจึงไม่จำเป็นที่จะต้องมีการบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าการกระทำเช่นนั้นจะเป็นความผิด และเมื่อมีการกระทำต่อบุคคลอื่นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ โดยผิดกฎหมายแก่สิทธิของบุคคลอื่นแล้วเกิดความเสียหาย ความเสียหายนี้จะต้องแน่นอนพอที่จะเป็นมูลให้เกิดการชดใช้ทดแทนกันได้

ปัญหาที่ได้พิจารณามาแล้วคือ สิทธิส่วนตัวอยู่ภายใต้บทบัญญัติมาตรา 420 เพราะชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ และทรัพย์สินนั้นเป็นสิทธิของบุคคลทั้งสิ้น สิ่งเหล่านี้จึงน่าจะเป็นส่วนหนึ่งของคำว่า “ สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ” โดยไม่จำเป็นจะต้องเป็นเฉพาะสิทธิในทรัพย์สินเท่านั้น ดังนั้นคำว่า “ สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ” จึงควรมีความหมายถึง “ สิทธิ ” ที่กฎหมายรับรองให้ทุก ประเภทซึ่งหมายความรวมถึงสิทธิส่วนตัวด้วย และในการอ่านและแปลบทบัญญัติมาตรา 420 ของ ศ.จิตติ ดิงศกัทธิ์ ซึ่งท่านมีความเห็นว่าไม่ควรแปลมาตรา 420 ให้มีความหมายคับแคบเหมือนกฎหมายเยอรมันมาตรา 823 วรรค 1 เพราะกฎหมายแพ่งเยอรมันว่าด้วยละเมิด ยังมีบทบัญญัติที่รับรองสิทธิอื่น ๆ ไว้ในมาตราถัดไป แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิดของไทยมีเพียงมาตรา 420 มาตราเดียวเท่านั้น มิได้มีบทบัญญัติถึงสิทธิไว้ในมาตราอื่น ๆ อีก

แม้ว่าเดิมจะได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 124/2487 วินิจฉัยเรื่อง “ สิทธิ ” กล่าวโดยสรุปศาลฎีกาแปลความว่า “ สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ” คือสิทธิอันมีกฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ และการคุ้มครองต้องมีการบัญญัติไว้อย่างชัดเจนด้วย กรณีใดที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติ “ คุ้มครอง ” ไว้แม้มีการ “ รับรอง ” ก็ไม่อาจมีการละเมิดได้

โดยความเคารพ ผู้เขียนเห็นว่าคำว่า “ สิทธิ ” ควรมีการพิจารณาเพียงว่า “ เป็นประโยชน์ที่กฎหมายรับรอง ” น่าจะเป็นการแปลความหมายที่กว้างขวางเพื่อรองรับสิทธิใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม คำว่า “ รับรอง ” ไม่น่าจะมีความหมายถึงขนาดว่าจะต้องมีกฎหมายบัญญัติถึงเป็นการ “ คุ้มครอง ” อย่างชัดเจนแต่เพียงอย่างเดียว ประกอบกับเมื่อ “ สิทธิส่วนตัว ” เป็นสิทธิขั้นมูลฐานโดยสภาพของสิทธิที่ติดตัวบุคคลมาแต่กำเนิด ไม่จำเป็นต้องรอให้ใครมาเป็นผู้มอบให้ กล่าวได้ว่า เป็นสิทธิเด็ดขาดอย่างหนึ่งนอกจาก กรรมสิทธิ ที่ใช้อ้างยันต่อบุคคลได้โดยทั่วไป ฉะนั้นเมื่อได้มีการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา 47 แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องรอให้มีการตรากฎหมายเพื่อให้การคุ้มครองเป็นการเฉพาะ ก็ควรจะสามารรถดำเนินการเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ และนับวันจะมีประโยชน์ของบุคคลเพิ่มมากขึ้น เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเทคโนโลยีการสื่อสารที่จะมีรูปแบบที่กฎหมายยังไม่สามารถจะให้การคุ้มครองที่แน่ชัดได้ ที่ทำได้คงเป็นเพียงแต่การรับรองว่า

เป็นประโยชน์ต่อบุคคลมี ซึ่งควรจะต้องถือว่าเป็น “การมีสิทธิ” ได้แล้วจากการที่มีรัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้ การใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองแก่สิทธิส่วนตัวในฐานะที่เป็น “สิทธิ” ตามหลักกฎหมายธรรมชาติ ย่อมจะเป็นการตีความเพื่อใช้กฎหมายให้เกิด “ความเป็นไปได้” ในสังคมไทยในทางที่เป็นคุณ ซึ่งเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ผู้ที่เสียหายจากการถูกล่วงละเมิดสิทธิส่วนตัวจะได้รับประโยชน์จากการเยียวยาเป็นค่าเสียหายจากการกระทำนั้น

ฉะนั้น สิ่งที่เป็น “ประโยชน์อันบุคคลมีอยู่และบุคคลอื่นต้องเคารพนั้น” ไม่จำเป็นจะต้องเป็นกรณีที่จะต้องมีกฎหมายบัญญัติ “คุ้มครอง” ถึงรายละเอียดเป็นการเฉพาะเพียงการ “รับรอง” ว่ามีสิทธิ โดยลักษณะที่ว่า “เป็นสิ่งที่ผู้อื่นต้องเคารพ” หรือในลักษณะที่เป็นสิทธิเด็ดขาดของบุคคลจากการที่เป็นพื้นฐานของมนุษย์ที่เป็น “สิทธิโดยธรรมชาติ” จึงสามารถถูกกระทำละเมิดได้ เมื่อการก้าวล่วงใน “สิทธิส่วนตัว” เป็นการกระทำต่อสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ตามมาตรา 420 ตามที่ผู้เขียนได้เสนอแนวพิจารณามาข้างต้น การละเมิดสิทธิส่วนตัวจึงได้รับการคุ้มครองทางแพ่งตามกฎหมายไทยลักษณะละเมิด เมื่อมีการกระทำให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิดังกล่าว การกระทำนั้นย่อมเป็นมูลหนี้ทางละเมิด ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าเสียหายได้

ในปัจจุบันการสื่อสารข้อมูลและสิทธิที่จะหวงกันข้อมูลของเอกชนขาดดุลยภาพ ความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลในสังคมทุกวันนี้แทบวันจะมีได้น้อยลง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการมาตรการเพื่อใช้ช่วยเหลือเอกชนในการหวงกันข้อมูลส่วนตัวที่เป็นเรื่องจริง หากแต่เจ้าตัวไม่ประสงค์จะให้มีการเปิดเผย อันเป็นการรักษาคุณภาพระหว่างการสื่อสารสนเทศและสิทธิส่วนตัวอย่างหนึ่งโดยใช้มาตรการทางกฎหมายเป็นเครื่องมือ ซึ่งผู้เขียนได้พิจารณาให้บทบัญญัติลักษณะละเมิดตามมาตรา 420 อันเป็นบทเพื่อให้ความคุ้มครองแก่เอกชนผู้ได้รับความเสียหายจากการสื่อสารสนเทศกับสิทธิส่วนตัว

ข. การเข้าถึงและการเผยแพร่ซึ่งสิทธิส่วนตัว

จากบทบัญญัติลักษณะละเมิดตามมาตรา 420 พิจารณาได้ว่ากระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยมิได้ล่วงสิทธิหรือกระทำผิดต่อหน้าที่ที่มีต่อกันแล้ว ย่อมสามารถล่วงรู้และเผยแพร่ซึ่งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับสิทธิส่วนตัวได้

การล่วงรู้ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลโดยชอบด้วยกฎหมาย ได้แก่

- การล่วงรู้เนื่องจากวิชาชีพ ทนายความ แพทย์ พยาบาล นักบัญชี วิศวกร

สถาปนิก ฯลฯ

- การล่วงรู้เนื่องจากความยินยอมของเจ้าของข้อมูลข่าวสารในเรื่องส่วนตัวนั้น ๆ
- การเข้าถึงโดยมีกฎหมายกำหนดอนุญาตไว้เป็นการเฉพาะ เช่น นิรโทษ

กรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 449 - มาตรา 452 , พระราชบัญญัติโทรเลขโทรศัพท พ.ศ.2477 มาตรา 10 , พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 มาตรา 42 เป็นต้น

การกระทำโดยมีสิทธิตามที่กล่าวมาเหล่านี้ ย่อมไม่เป็นความผิดฐานละเมิดตามมาตรา 420 นี้

ส่วนการเผยแพร่ซึ่งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับสิทธิส่วนตัวนี้ จะกระทำได้ในกรณีที่ได้รับคามยินยอมจากเจ้าของข้อมูลข่าวสารกรณีหนึ่ง หรือกรณีมีสัญญาทำความตกลงกันให้เผยแพร่ข่าวสารข้อมูลส่วนตัวนั้นได้ หรือกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติเป็นการเฉพาะ

ค. ข้อยกเว้นที่มิอาจมีสิทธิส่วนตัว

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด กำหนดข้อยกเว้นกรณีที่ไม่อาจมีสิทธิส่วนตัวได้ก็คือ กรณีที่ไม่เกิดความเสียหายจากการกระทำนั้นเอง ดังนั้นในการสื่อสารสนเทศใดที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายโดยตรงแก่โจทก์แล้ว การสื่อข้อมูลข่าวสารนั้นๆ ย่อมทำได้

ซึ่งการพิสูจน์ว่า ได้รับความเสียหายหรือไม่ เป็นเรื่องที่ส่วนมากแล้วโจทก์จะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าตนได้รับความเสียหายจากการกระทำของจำเลย ทั้งนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งลักษณะพยาน

5.1.4.2 การคุ้มครองสิทธิจากการใช้ชื่อตามมาตรา 18

ก. สถานะของสิทธิส่วนตัว

ในชื่อของบุคคล ได้มีการรับรองและคุ้มครองไว้ในกฎหมายเอกชน กล่าวคือ บัญญัติรับรองและคุ้มครองไว้ในมาตรา 18 โดยมีการคุ้มครองมิให้มีการโต้แย้งการใช้ชื่อ หรือทำให้เสื่อมประโยชน์จากการที่มาใช้นามเดียวกัน การล่วงสิทธิดังกล่าวนี้ จำกัดเฉพาะสิทธิในการใช้ชื่อหรือนามของบุคคลแล้วก่อนความเสื่อมเสียแก่เจ้าของชื่อ ฉะนั้น เอกชนที่สื่อข้อมูลข่าวสารด้วยสื่อส่วนบุคคลหรือสื่อสาธารณะ หากเป็นกรณีเกี่ยวกับชื่อของบุคคลแล้ว อาจถูกศาลสั่งให้หยุดใช้ชื่อบุคคล ชื่อทางการค้า นามปากกา นามแฝงนั้นได้

ข. การเข้าถึงและการเผยแพร่ซึ่งสิทธิส่วนตัว

ในบทบัญญัติมาตรานี้มิได้กำหนดไว้ว่าการได้มาหรือการเข้าถึง และการเผยแพร่ซึ่งสิทธิในการใช้ชื่อไว้ว่าจะต้องมีอำนาจในการใช้ชื่อนั้นๆ อำนาจอาจเกิดจากความยินยอมของเจ้าของชื่อนั้น หรือเกิดจากสัญญาก็ได้ ถ้าผู้สื่อสารทั้งการสื่อสารแบบส่วนบุคคลและการสื่อสารแบบสาธารณะได้มาหรือเข้าถึงและเผยแพร่ซึ่งชื่อโดยไม่มีอำนาจ หากมีความเสื่อมเสียหรือเสียหายเกิดขึ้นจากการใช้นามเดียวกันโดยไม่มีอำนาจในการใช้แล้ว ผู้เสียหายที่เป็นเจ้าของชื่ออาจร้องขอต่อศาลให้ทำการสั่งห้ามใช้ชื่อนั้นเสียก็ได้

ค. ข้อยกเว้นที่ไม่อาจมีสิทธิส่วนตัว

กฎหมายมิได้บัญญัติถึงการยกเว้นของสิทธิในการใช้ชื่อเอาไว้เป็นการเฉพาะ จึงอาจกล่าวได้ว่าตามกฎหมายมาตรานี้ เป็นกรณีที่เอกชนมีสิทธิส่วนตัวเสมอ

5.1.4.3 การคุ้มครองสิทธิในชื่อเสียงหรือเกียรติคุณตามมาตรา 423 และคำสันทนทดแทนตามมาตรา 447

ก. สถานะของสิทธิส่วนตัว

ตามบทบัญญัติ มาตรา 423 เป็นกรณีละเมิดได้ต่อเมื่อมีการแสดงข้อความอันเป็นเท็จเท่านั้น การแสดงข้อความที่เป็นความจริง จะไม่อยู่ในข่ายที่กฎหมายมาตรานี้จะให้ความคุ้มครองเลย อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนตัวในส่วนของข้อมูลข่าวสารของบุคคล จากการกระทำความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณทางทำมาหาได้และทางเจริญของบุคคล การไขข่าวแพร่หลายตามมาตรา 423 มีหลักเกณฑ์ใกล้เคียงกับความผิดฐานหมิ่นประมาทตามที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326

การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลาย ซึ่งมีความหมายรวมถึง การสื่อสารสนเทศใดๆ ให้บุคคลที่สามได้ทราบ ไม่ว่าจะเป็นโดยคำพูด คำที่เขียน หรือด้วยกริยาและวิธีการอย่างอื่นก็ตาม เช่น ลงหนังสือพิมพ์แจ้งข่าว กล่าวถึงในคำอุทธรณ์ แสดงเรื่องราวเป็นละคร-ภาพยนตร์-วีดิทัศน์ โทรศัพท์ ส่งข้อความโดยผ่านเครื่องโทรสาร ส่งข้อความผ่านระบบ E-Mail ทางคอมพิวเตอร์ การส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมสื่อสาร ฯลฯ ก็เป็นการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลาย

ลักษณะของการกระทำจะต้องฝ่าฝืนต่อความจริงไม่ว่าจะเป็นความไม่จริงทั้งหมดหรือบางส่วน หรือตรงต่อความเป็นจริงแต่ผู้กล่าว ๆ โดยให้เข้าใจเป็นอย่างอื่นผิดความเป็นจริงก็ได้ ที่สำคัญคือต้องเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงไม่ใช่การกล่าวอย่างเลื่อนลอยหรือออกความเห็นหรือกล่าวถ้อยคำที่ไม่ถือว่าเป็นข้อเท็จจริงแต่เป็นคำไม่สุภาพ เช่น คำด่า ซึ่งเป็นลักษณะของการละเมิดสิทธิของโจทก์ตามมาตรา 420 ไม่ใช่ตามมาตรา 423

ความเสียหายที่เกิดขึ้นตามมาตรา 423 จะต้องเกิดแก่ชื่อเสียงเกียรติคุณประการหนึ่ง หรือเกิดความเสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญอย่างอื่นอีกประการหนึ่ง เช่น เสียหายแก่กิจการค้าขาย

สถานะของสิทธิส่วนตัวตามมาตรา 423 นี้ กฎหมายให้การคุ้มครองแก่สิทธิส่วนตัวเฉพาะกรณีที่ผู้สื่อสารกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันเป็นเท็จเท่านั้น ถ้าเป็นความจริงแล้วจะไม่ใช่ความผิดตามมาตรา 423

ข. การเข้าถึงและการเผยแพร่ซึ่งสิทธิส่วนตัว

กฎหมายมาตรานี้มิได้บัญญัติถึงการเข้าถึงหรือการได้มาซึ่งข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิทธิส่วนตัวเป็นการเฉพาะ ดังนั้นการได้มาด้วยวิธีใดก็ไม่เป็นความผิด

คงกล่าวถึงแต่เฉพาะการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเท่านั้น กล่าวคือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเฉพาะที่ฝ่าฝืนต่อความเป็นจริง จึงจะเป็นความผิดที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เพราะถือว่าเป็นการละเมิด เนื่องจากเจ้าของข้อมูลข่าวสารได้รับความเสียหาย โดยนัยกลับกัน หากผู้สื่อสารเสนอเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับสิทธิส่วนตัวของบุคคลหนึ่งแต่เป็นความจริง แล้วย่อมไม่มีความผิดตามมาตรา 420 (แต่อาจจะผิดตามมาตรา 420)

ค. ข้อยกเว้นที่ไม่อาจมีสิทธิส่วนตัว

ข้อความในวรรค 2 ของมาตรา 423 เป็นข้อยกเว้นความรับผิด เมื่อผู้รับข่าวสารและผู้ส่งข่าวสารมีส่วนได้เสียในการกล่าวและรับข้อความนั้น หากผู้ส่งมิได้รู้ว่าข้อความที่กล่าวนั้นไม่จริงผู้ส่งสารนั้นก็ไม่ต้องรับผิดเพราะไม่มีความจงใจ และแม้ว่าการส่งข่าวโดยไม่รู้ว่าเป็นความจริงอันเกิดจากความประมาทเลินเล่อก็ไม่ต้องรับผิด

ข้อยกเว้นตามกฎหมายมาตรานี้ ทำให้ผู้ที่ถูกกล่าวถึงไม่สามารถกล่าวอ้างถึงความมีสิทธิส่วนตัวในระหว่างผู้สื่อข่าวหรือสื่อมวลชนบุคคลที่มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวดังกล่าวได้ โดยจะต้องเป็นผู้มี "ส่วนได้เสียโดยชอบ" (Legal interest) ซึ่งจะต้องพิเคราะห์เป็นกรณีๆ ไป แต่ทั้งนี้คงจะไม่ไกลไปจากหลักสุจริต การกล่าวข้อความใดๆ ที่ผู้ส่งข่าวสารข้อมูลเข้าใจว่าผู้รับควรได้ประโยชน์โดยถูกต้องตามกฎหมายจากการส่งข่าวนั้น จึงเป็น กรณีที่กฎหมายยอมรับธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันในสังคมที่จะต้องมีการปกป้องผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน แม้ว่าจะมีผู้เสียหาย แต่ความเสียหายนั้นต้องมีได้เกิดจากการกระทำที่ไม่สุจริต

ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด

เมื่อได้พิจารณาถึงขอบเขตของการก้าวล่วงต่อสิทธิส่วนตัวว่าเป็นการละเมิดต่อสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา 420 แล้ว การชดใช้เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจะพิจารณาตามบทบัญญัติมาตรา 438 การละเมิดสิทธิส่วนตัว ทำให้ผู้กระทำละเมิดต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายซึ่งตามมาตรา 438 วรรค 2 กำหนดค่าสินไหมทดแทนว่า ได้แก่

- การคืนทรัพย์สิน
- การชำระค่า
- ค่าเสียหายอันพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายใดๆ อันได้ก่อกำขึ้นนั้น เป็นต้น

ความมุ่งหมายในการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนก็คือ ให้ผู้เสียหายได้กลับสู่ฐานะเดิม ซึ่งนอกจากต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในสิ่งที่ผู้เสียหายต้องเสียไปแล้ว ยังรวมถึงผลประโยชน์

และกำไรที่ควรจะได้ แต่ผู้เสียหายต้องขาดไปเพราะการการละเมิดอีกด้วย

ส่วนดอกเบี้ยในจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนนั้น ๆ สามารถนำมาคิดคำนวณในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีนับตั้งแต่วันที่เกิดการละเมิด ทั้งนี้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดในมาตรา 206 และ 224¹

กฎหมายให้อำนาจแก่ “ศาล” เป็นผู้กำหนดขอบเขตของค่าสินไหมทดแทนว่า จะใช้โดยสถานใด และเพียงใด เพื่อให้ผู้เสียหายกลับสู่ฐานะเดิมเท่าที่จะเป็นไปได้ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ ย่อมเป็นดุลพินิจของศาลโดยอาศัยพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิดเป็นเกณฑ์ ค่าเสียหายจึงไม่จำเป็นจะต้องเป็นตัวเงินเสมอไป แม้ความเสียหายที่ได้รับทางจิตใจไม่เป็นตัวเงินก็อาจต้องบังคับให้ชดใช้ค่าเสียหายเป็นตัวเงิน เพราะไม่มีทางอื่นที่จะทำได้ดีกว่านี้ และพึงชดใช้กันเป็นจำนวนเท่าใดนั้น ก็ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ใช้เป็นการทั่วไป หากแต่ขึ้นอยู่กับแต่ละคดี

โดยที่โจทก์ มีหน้าที่นำสืบถึงข้อเท็จจริงอันเป็นที่มาแห่งการกระทำอันเป็นละเมิด และความเสียหายที่ได้รับ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84 โดยมีหลักว่าผู้ใดกล่าวอ้างผู้นั้นมีหน้าที่นำสืบ ในคดีละเมิดปกติโจทก์จะเป็นฝ่ายกล่าวอ้างว่าจำเลยทำละเมิด ส่วนหน้าที่นำสืบเรื่องค่าเสียหายนั้น แยกพิจารณาได้เป็น 2 กรณี

1) ปัญหาว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นหรือไม่ เป็นไปตามหลักทั่วไปที่ว่าโจทก์กล่าวอ้างถ้าจำเลยให้การปฏิเสธ โจทก์จึงต้องมีหน้าที่นำสืบ ถ้าโจทก์สืบได้ไม่สม ต้องถือว่าไม่มีความเสียหายเกิดขึ้น ศาลต้องยกฟ้องโจทก์ ดังนั้น ถ้าหากโจทก์ไม่อาจสืบได้ว่าตน “เสียหายเนื่องมาจากการกระทำของจำเลย” แล้วศาลย่อมไม่อาจพิพากษาให้จำเลยรับผิดชอบได้

2) ปัญหาว่าจำนวนค่าเสียหาย (Quantum of Damages) เป็นเท่าใด จะพิจารณาตามที่บัญญัติมาตรา 438 ได้กำหนดไว้ ฉะนั้น แม้ความเสียหายนั้นโจทก์ไม่อาจนำสืบได้ว่าเป็นจำนวนเท่าใด ศาลก็สามารถจะกำหนดให้ได้ ตามคำพิพากษาฎีกาที่ 366/2474, 909/2497,

¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 206 และมาตรา 224 กำหนดดังนี้
 มาตรา 206 บัญญัติว่า “ในกรณีอันเกิดแต่มูลละเมิด ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดมาแต่เวลาที่ทำละเมิด”
 มาตรา 224 บัญญัติว่า “หนี้เงินนั้น ท่านให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดร้อยละเจ็ดกึ่งต่อปี ถ้าเจ้าหนี้อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้น โดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้ส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น

ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยขณะผิดนัด

การพิสูจน์ค่าเสียหายอย่างอื่นนอกกว่านั้น ท่านอนุญาตให้พิสูจน์ได้”

768/2509 และ 3101/2524 ใจความว่า การกำหนดค่าสินไหมทดแทนฐานละเมิดตามมาตรา 437 นั้น แม้โจทก์จะสืบไม่ได้ว่าตนได้เสียหายไปมากน้อยเท่าใดก็ดี ศาลมีอำนาจวินิจฉัยกำหนดให้ตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการละเมิด เพราะศาลมีอำนาจตามมาตรา 438 วรรค 1 ที่จะกำหนดค่าสินไหมทดแทนแห่งละเมิดที่โจทก์ร้องขอ โดยมีต้องเกรงว่าจะเป็นการลงโทษผู้กระทำละเมิดที่เรียกว่า “Punitive Damages” แต่อย่างใด เพราะเป็นสิทธิตามกฎหมายของโจทก์และเป็นอำนาจตามกฎหมายของศาลที่อาศัยข้อเท็จจริงตัดสินซึ่งเป็นค่าเสียหายตามจริง “Substantial Damage” นั้นเอง

จึงกล่าวได้ว่า บทบัญญัติมาตรา 438 นี้ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดแนวทางให้ศาลกำหนดค่าสินไหมทดแทน โดยอาศัยข้อเท็จจริงที่โจทก์นำสืบประกอบกับดุลพินิจของศาล ในการที่จะกำหนดความรับผิดชอบของจำเลยผู้กระทำละเมิดได้อย่างกว้างขวางโดยมิได้จำกัดเพียงบทบัญญัติในมาตรา 443- 447 เท่านั้น กล่าวได้ว่าคดีที่มีความเสียหายต่อ “สิทธิ” ศาลสามารถกำหนดค่าเสียหายได้ตามมาตรา 438 วรรค 1

ค่าสินไหมทดแทนต่อชื่อเสียง เมื่อ “สิทธิส่วนตัว” ในส่วนของชื่อเสียงของบุคคลถูกทำละเมิด กฎหมายได้กำหนดค่าสินไหมทดแทนต่อชื่อเสียงไว้เป็นการเฉพาะในมาตรา 447 บทบัญญัติมาตรานี้ กำหนดถึงค่าเสียหายจากการกระทำละเมิดที่ทำให้เสียชื่อเสียง ซึ่งเป็นกรณีละเมิดโดยเฉพาะเจาะจงตามมาตรา 423 เนื่องจาก เป็นกรณีที่ไม่อาจคำนวณความเสียหายได้อย่างแท้จริง และเป็นที่ยืนยันได้ว่าแม้จำเลยจะชดใช้เป็นค่าเสียหายให้โจทก์แล้ว แต่ชื่อเสียงของโจทก์ที่เสียหายไปก็ยังไม่กลับคืนได้ดังเดิม ดังนั้นกฎหมายจึงกำหนดวิธีชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไว้โดยเฉพาะในมาตรา 447 นี้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นค่าเสียหายอื่นตามบททั่วไปในมาตรา 438 นั้นเอง

การจัดการแก้ไขให้ความเสียหายต่อชื่อเสียงกลับคืนดีไม่ว่าจะโดยวิธีใด ตามมาตรา 447 นี้เป็นเรื่องที่โจทก์จะต้องขอมาในฟ้องต่อศาลให้มีคำสั่ง ศาลจึงจะมีคำสั่งได้ เช่น ขอให้ลงแก้ไขข้อความในหนังสือพิมพ์ในข้อความที่ไม่จริงนั้นให้ถูกต้อง หรือถอนความเท็จเดิมนั้นเสีย เป็นต้น เมื่อได้กำหนดทางแก้ไขเช่นนี้แล้ว ศาลจะให้ค่าเสียหายอีกหรือไม่ก็ได้

ในประเทศอังกฤษ การให้ความคุ้มครองต่อสิทธิส่วนตัวยังไม่มีความสำคัญเท่ากับสิทธิที่จะรู้ข่าวสารของประชาชน แต่การให้ความคุ้มครองแก่สิทธิดังกล่าวก็ยังคงมีในคอมมอนลอว์แม้จะไม่ได้กล่าวอ้างว่าเป็นการให้ความคุ้มครองแก่สิทธิส่วนตัวโดยตรงก็ตาม โดยถือว่าเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท บุกรุก ดูหมิ่น นิวแซนด์ ผิดสัญญา ผิดต่อความไว้วางใจ ผิดต่อความเชื่อถือในความลับที่บุคคลพึงมีโดยอาชีพ การใช้กฎหมายดังกล่าวพอจะเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่เอกชนได้บ้าง แต่ย่อมไม่อาจให้ความคุ้มครองได้ทั้งหมดเพราะกฎหมายอื่นเหล่านั้นมีวัตถุประสงค์

ประสงค์ที่มีใช้เพื่อคุ้มครองสิทธิส่วนตัว จนมีการพิจารณาว่าเป็นความผิดฐานละเมิดอย่างหนึ่ง แม้จะมีความพยายามหลายครั้งในการตรากฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนตัวแต่ก็ไม่เป็นผล จนมีความเคลื่อนไหวในประชาคมเศรษฐกิจยุโรป ตรา Convention for the Protection of Individuals with Regard to Automatic Processing of Personal Data ขึ้น อังกฤษในฐานะที่เป็นประเทศสมาชิกจึงต้องตรากฎหมายภายในให้เป็นไปตามอนุสัญญาดังกล่าว โดยได้ตรา Data Protection Act 1984 ขึ้น โดยมีขอบเขตในการคุ้มครองเฉพาะข้อมูลสารสนเทศส่วนตัวที่จัดเก็บไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ภายในประเทศอังกฤษเท่านั้น

ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น แม้จะเป็นประเทศที่ใช้กฎหมายระบบเดียวกันกับประเทศอังกฤษก็ตาม แต่สิทธิส่วนตัวได้รับการพัฒนาไปไกลกว่า เดิมที่เดียวการให้ความคุ้มครองแก่สิทธิส่วนตัวกับการสื่อสารสนเทศในประเทศสหรัฐฯ ก็ได้ใช้คอมมอนลอว์ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการให้ความคุ้มครองทางอ้อมแก่สิทธินี้ เช่น ในความผิดฐานหมิ่นประมาท ซึ่งเป็นการล่วงเกินต่อเกียรติยศ ชื่อเสียง โดยการเปิดเผยเรื่องราวของบุคคลนั้นต่อสาธารณะในเรื่องราวที่น่ารังเกียจหรือน่าอับอาย ทำให้ผู้ที่ถูกเปิดเผยเรื่องราวนั้น ถูกดูหมิ่นหรือตกต่ำลงตามความคิดของวิญญูชน หรือกระทำผิดต่อความไว้วางใจ ละเมิดต่องานศิลปะ

จนเมื่อปี 1890 ได้มีความเปลี่ยนแปลงในการให้ความคุ้มครองต่อสิทธินี้ โดยถือว่าเป็นการกระทำละเมิดต่อสิทธิอย่างหนึ่งโดยคอมมอนลอว์ และที่สุดก็ได้มีการยอมรับเป็นลายลักษณ์อักษรโดยมลรัฐต่าง ๆ ได้กำหนดให้มีในธรรมนูญการปกครองมลรัฐถึงเรื่องสิทธิส่วนตัว และแม้ในรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา ก็ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิส่วนตัวไว้เพื่อเป็นการรับรองสิทธิของพลเมือง

ละเมิดสิทธิส่วนตัวจากการสื่อสารสนเทศในประเทศสหรัฐนั้นแบ่งเป็น การกระทำละเมิดต่อ “สิทธิ”ส่วนตัว เป็นการให้ความคุ้มครองเอกชนด้วยกันอย่างหนึ่ง และการกระทำละเมิดต่อสิทธิตามรัฐธรรมนูญเป็นการรัฐไม่อาจกระทำต่อเอกชนได้ โดยบัญญัติในบทแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับที่ 1 เกี่ยวกับการพูดอย่างอิสระ, ฉบับที่ 4 เกี่ยวข้องกับการทำของเจ้าหน้าที่รัฐในการจับและการค้นโดยไม่มีหมาย, ฉบับที่ 14 เกี่ยวกับการตัดสินใจส่วนตัวที่ได้รับการคุ้มครองจากกระบวนการพิจารณาคดีแบบ Due Process และตามธรรมนูญการปกครองของแต่ละมลรัฐซึ่งเป็นการให้ความคุ้มครองในขอบเขตที่มลรัฐรับรองไว้

สิ่งที่สำคัญในการพัฒนาขั้นต่อมาของการให้ความคุ้มครองต่อสิทธิส่วนตัวกับการสื่อสารสนเทศก็คือ การพิจารณาให้ผู้ที่ควบคุม ครอบครอง หรือได้มาซึ่งสารสนเทศมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบในข้อมูลนั้นอันมีลักษณะเป็น “การป้องกัน” มิให้เกิดการทำละเมิดสิทธิส่วนตัว นอกเหนือจาก “การแก้ไข” เมื่อเกิดการทำความผิดแล้ว และการป้องกันในลักษณะนี้ส่งเสริมหลักคอมมอนลอว์ในเรื่องความรับผิดชอบต่อความไว้วางใจ

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 จากการสรุปความคุ้มครองตามกฎหมายไทยที่กล่าวมาทั้งหมดจะพบว่า สิทธิส่วนตัวในส่วนที่เกี่ยวกับการสื่อสารสนเทศ ได้มีการรับรองโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งในส่วนของสิทธิส่วนตัวและในส่วนของการสื่อสาร การที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญย่อมเป็นหลักประกันที่เพียงพอจะพิจารณาให้ความคุ้มครองตามกฎหมายได้ โดยไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายบัญญัติคุ้มครองในรายละเอียดเป็นการเฉพาะ

และสิทธิส่วนตัวกับการสื่อสารสนเทศปัจจุบันได้มีลักษณะของธุรกิจมากขึ้น เรื่องบางเรื่อง “ขายได้” เช่น ชื่อ ที่อยู่ รายการหรือประวัติการใช้ผ่านบัตรเครดิตแสดงถึงรสนิยมในการบริโภคสินค้าและบริการ รายการประกันชีวิตและทรัพย์สิน ฯลฯ เพื่อประโยชน์ในการ “ขาย” สินค้าและบริการต่อไป ประกอบกับมีความซับซ้อนในการสื่อสารของมนุษย์มากขึ้น การหมุนเวียนถ่ายเทสารสนเทศในสังคมมีมากและคงอยู่ได้นาน จึงต้องให้ความสนใจต่อสิทธิดังกล่าวมากขึ้น

แต่ถ้ามีกฎหมายที่กำหนด “รายละเอียด” ในเรื่องสิทธิส่วนตัวกับการสื่อสารสนเทศไว้ก็ยิ่งเป็นการดี เพราะย่อมมีความชัดเจนในการปฏิบัติได้มากกว่า ทั้งในส่วนของผู้สื่อสาร ผู้เป็นเจ้าของสื่อ ผู้ควบคุมหรือผู้ใช้สื่ออื่น ๆ และผู้ใช้กฎหมายเช่น ตำรวจ ทนายความ อัยการ และศาล ตลอดทั้งผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิส่วนตัว รวมไปถึงประชาชนทั่วไป จะได้รับทราบถึงการมีอยู่และปฏิบัติตามได้ชัดเจนขึ้น เช่น การบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา และการตราพระราชบัญญัติเกี่ยวกับสื่อต่างๆ อันมีลักษณะเป็นกฎหมายมหาชนที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเอกชนไว้ การไม่ปฏิบัติตามย่อมมีโทษ เช่น จำคุกหรือปรับ หรือโทษเฉพาะอื่น ๆ ที่กำหนดโดยพระราชบัญญัตินั้น ๆ

ข้อเสนอในส่วนนี้คือ

5.2.1.1 การพิจารณาเพื่อให้กฎหมายมีผลใช้บังคับได้นั้น ผู้เขียนเห็นว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับคดีฟ้องร้องในสิทธิส่วนตัว เช่น ศาล อัยการ ทนายความ ตำรวจ ผู้เสียหาย และผู้ใช้สื่อในการสื่อสาร ควรพิจารณากฎหมายในทางที่บังคับได้ และเป็นคุณ แม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติชัดเจนถึงรูปแบบการให้ความคุ้มครอง

เมื่อมีรัฐธรรมนูญบัญญัติให้การรับรองแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงน่าจะพิจารณาให้ความเคารพแก่สิทธิส่วนตัวของผู้อื่น โดยไม่พยายามก้าวล่วง หรือระมัดระวังที่จะไม่ก้าวล่วงซึ่งสิทธิส่วนตัวของผู้อื่น

5.2.1.2 ในส่วนของกฎหมายมหาชนเกี่ยวกับสื่อต่างๆ ที่ยกมาพิจารณานั้น แม้จะมีบทบัญญัติที่กำหนดโทษทางอาญาไว้ก็ตาม แต่ส่วนมากเป็นโทษที่มีอัตราไม่สูงเพียงพอกับความเสียหายที่ได้รับในมาตรฐานความคิดของวิญญูชน เพราะกฎหมายเหล่านี้บัญญัติไว้นานมากแล้ว

ฉะนั้นจึงมีโทษปรับที่ต่ำมากเมื่อเทียบกับค่าครองชีพในปัจจุบัน ซึ่งหากศาลลงโทษปรับแต่เพียงอย่างเดียวในอัตราตามที่กฎหมายกำหนดนั้น อาจทำให้ผู้สื่อสารที่กระทำความผิดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของบุคคลไม่หลาบจำ จึงควรมีการพิจารณาปรับปรุงโทษปรับให้มีอัตราสูงขึ้น

5.2.2 ส่วน “ความเสียหาย” ที่เกิดขึ้นกับเอกชนนั้น ต้องพิจารณากฎหมายเอกชน เพราะเอกชนที่ได้รับความเสียหายคงยังมีความต้องการให้ความเสียหายที่ตนได้รับนั้นมีการชดเชยเยียวยา กับตัวเอกชนผู้นั้นด้วย ในที่นี้คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะได้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนด้วยกันไว้และกำหนดให้เรียกค่าเสียหายหรือวิธีเยียวยาชดเชยแก่เอกชนผู้ได้รับความเสียหายจากการสื่อสารสนเทศเกี่ยวกับสิทธิส่วนตัวไว้ ซึ่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ทำการพิจารณาแล้วว่า

- หากการสื่อสารสนเทศกับสิทธิส่วนตัวในเรื่องที่เป็นความเท็จนั้นกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิดได้บัญญัติไว้ชัดเจนในลักษณะของการกระทำในมาตรา 423 ซึ่งให้เรียกค่าสินไหมทดแทนได้ตามมาตรา 447 ในค่าเสียหายที่ไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้นี้ แต่ศาลฎีกาก็ได้เคยกำหนดค่าเสียหายโดยคำนวณเป็นตัวเงินให้ ส่วนจำนวนค่าเสียหายจะเป็นเท่าใดนั้น มาตรา 438 เปิดช่องให้ศาลมีอำนาจพิจารณากำหนดให้ได้ ทั้งนี้โดยโจทก์ต้องมีคำขอมาในฟ้อง

- หากลักษณะการกระทำที่เป็นความผิดตามกฎหมายมหาชนใด และเข้าเกณฑ์ตามลักษณะที่มาตรา 420 ของกฎหมายลักษณะละเมิดด้วยแล้วก็สามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากความเสียหายที่ตนได้รับโดยเรียกค่าเสียหายตาม มาตรา 438 ซึ่งกฎหมายเปิดกว้างให้เรียกร้อง “ค่าเสียหายอันพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายใดๆ” ได้ด้วย และเป็นอำนาจศาลที่จะกำหนดให้ได้หากที่มีคำขอมาในฟ้อง

ข้อเสนอในส่วนนี้คือ

5.2.2.1 เมื่อเรียกร้องค่าเสียหายเป็นคดีแพ่งโดยเหตุละเมิดสิทธิส่วนตัวกับการสื่อสารสนเทศในเรื่องที่เป็นความจริงนั้น ให้โจทก์ เรียกร้องค่าเสียหายตามมาตรา 438 วรรค 1 เพื่อให้การเยียวยาชดเชยมีความสมบูรณ์ขึ้น ทั้งค่าเสียหายที่คำนวณเป็นเงินได้และค่าเสียหายที่ไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้ เพราะกฎหมายให้อำนาจไว้แต่ผู้เสียหายไม่ร้องขอไปในคำฟ้องทำให้ศาลไม่สามารถพิจารณาให้ได้

5.2.2.2 เมื่อมีการเรียกร้องให้มีการชดเชยเยียวยาตามมาตรา 438 วรรค 1 มาในคำฟ้องแล้ว เป็นดุลพินิจที่กฎหมายมอบให้กับศาลที่จะพิจารณา ศาลจึงไม่ควรยึดติดกับการที่ไม่เคยมีแนวทางในการพิจารณาเดิมๆ ที่มีได้ให้ความสนใจในอำนาจที่กฎหมายมอบให้ในประเด็นนี้

5.2.2.3 เมื่อเรียกร้องค่าเสียหายเป็นคดีแพ่งโดยเหตุละเมิดสิทธิส่วนตัวกับการสื่อสารสนเทศในเรื่องที่เป็นความเท็จนั้น นอกจากจะเรียกค่าเสียหายตามมาตรา 447 ตามปกติแล้ว ไม่ควรละเลยค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 438 ซึ่งศาลอาจจะกำหนดให้เป็นประการใดได้ตามที่ขอ

5.2.3 การเยียวยาทางแพ่งเพื่อให้ความเสียหายจากการสื่อสารสนเทศที่เป็นความจริง แต่เกิดความเสียหายขึ้น ผู้ที่เสียหายสามารถเรียกร้อง “ค่าเสียหาย” โดยการฟ้องร้องเป็นคดีแพ่ง ขึ้นสู่ศาลยุติธรรม โดยในคำฟ้องต้องร้องขอให้ศาลให้ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ตนเป็นเงินค่าเสียหายและ จะขอไปในคำฟ้องให้กำหนดวิธีการอย่างไร้ที่ติ ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน เพื่อให้ ความเสียหายจากการสื่อสารสนเทศเกี่ยวกับสิทธิส่วนตัวนั้นได้กลับคืนขึ้น และศาลมีอำนาจที่จะสั่งอย่างไร้ที่ติ เพื่อให้ความเสียหายที่เกิดขึ้นได้รับการเยียวยาตามมาตรา 438 นี้

ข้อเสนอในส่วนนี้คือ

- ไม่ควรละเลยค่าเสียหายตามมาตรา 438 ทั้งผู้เสียหายและผู้ตัดสินคดี เพราะวิธีการที่ ความเสียหายจะได้รับการเยียวยา นอกจากจะเป็นการชดใช้เป็นเงินแล้วยังมีวิธีอื่นๆ ที่สามารถ เยียวยาความเสียหายได้เช่น การห้ามพิมพ์โฆษณาอีกต่อไป การห้ามติดตามหรือสะกดรอยตาม หรือห้ามเข้าไปในสถานที่นั้นๆ ห้ามใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้นเพื่อสืบทราบข้อมูล เป็นต้น

5.2.4 ปัญหาสำคัญของการสื่อสารสนเทศกับสิทธิส่วนตัวในปัจจุบันก็คือ มีการสื่อสาร เสนเทศที่เป็นเรื่องจริงเกี่ยวกับสิทธิส่วนตัวของบุคคลและเกิดความเสียหายนี้ จะใช้กฎหมาย เอกชนลักษณะใดที่ให้ความคุ้มครองและเยียวยาความเสียหาย

ข้อเสนอในส่วนนี้คือ

- จากการวิจัยได้ใช้บทบัญญัติลักษณะละเมิดตามมาตรา 420 ให้ความคุ้มครองแก่ สิทธิส่วนตัวต่อกรณีดังกล่าว โดยพิจารณาว่าเมื่อรัฐธรรมนูญรับรองไว้แล้ว แม้จะไม่มีกฎหมาย ภายในกำหนดรายละเอียดอย่างกรณี กฎหมายอาญาเรื่องหมิ่นประมาท ดูหมิ่น ฯลฯ จึงควร พิจารณาสหสิทธิส่วนตัวในฐานะที่เป็นสิทธิที่ติดตัวมนุษย์มาแต่กำเนิด โดยไม่ต้องร้องขอเพื่อให้ได้ มาซึ่งสิทธินี้ และเป็นสิทธิเด็ดขาดอย่างหนึ่งเช่นเดียวกับกรรมสิทธิ์ ดังนั้นก็ไม่จำเป็นต้องรอให้ มีการตรากฎหมายบัญญัติคุ้มครองในรายละเอียดเป็นการเฉพาะโดยถือว่ากฎหมายตามธรรมชาติ ให้การรับรองและคุ้มครองแล้ว การตรากฎหมายบัญญัติเป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของกฎหมายที่จะ ให้ความคุ้มครอง เช่นนี้แล้ว สิทธิส่วนตัวจึงถูกละเมิดได้ในฐานะที่เป็น “สิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด” อันเป็นการให้ความคุ้มครองในลักษณะละเมิดรูปแบบหนึ่ง

5.2.5 ส่วนในระหว่างการศึกษากรณีนั้น ภาระในการพิสูจน์โดยทั่วไปย่อมตกแก่ผู้กล่าว อ้างคือ “โจทก์” ว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นจากการสื่อสารสนเทศเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของโจทก์ และเมื่อจำเลยปฏิเสธ ตามหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งกำหนดให้โจทก์มีหน้าที่นำสืบใน ประเด็นนี้ แม้ว่าในบางกรณีของการสื่อสาร “สื่อ” ที่ใช้เพื่อทำลายละเมิดจะมีความซับซ้อนหรืออาจ

หาหลักฐานเพื่อสนับสนุนการสืบพยานได้ยากก็ตาม เช่น การสืบพยานว่ามีการหมิ่นประมาทโดยใช้คอมพิวเตอร์ INTERNET หรือ E-Mail อาจไม่สามารถมีพยานหลักฐานเป็นหนังสือได้เพราะลักษณะของการสื่อสาร จะสามารถมีหลักฐานในความหมายที่ศาลต้องการได้ ส่วนจำนวนหรือมูลค่าแห่งความเสียหายมีเท่าใดนั้น เพียงโจทก์กล่าวอ้างไว้ในฟ้อง แม้สืบได้ไม่เพียงพอ ศาลก็มีอำนาจกำหนดให้ได้ตามมาตรา 438 วรรค 1 เนื่องจากกฎหมายให้อำนาจไว้เป็นดุลพินิจของศาล

ข้อเสนอในส่วนนี้คือ

- ศาลควรพิจารณาเท่าทันต่อวิธีการทำความเสียหายให้เกิดจากการใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพิจารณาสืบพยาน ในประเด็นว่า โจทก์ได้รับความเสียหายหรือไม่จากการสื่อสารสนเทศ นอกเหนือจากตระหนักและรับทราบว่าคุณคมีสิทธิส่วนตัวแล้ว

5.2.6 การเข้าถึงและการเผยแพร่สารสนเทศที่เกี่ยวกับสิทธิส่วนตัวโดยมาก ยังไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ชัดเจน หรือหากมี ก็เป็นเพียงกฎหมายส่วนน้อยที่กำหนดห้ามไว้

ข้อเสนอในส่วนนี้ก็คือ

- เอกชนที่จำเป็นต้องให้ข้อมูลสารสนเทศส่วนตัวของตนแก่ผู้อื่น หรือ หน่วยงานใดสามารถกำหนดถึงการเข้าถึงและการเผยแพร่สารสนเทศส่วนตัวที่ตนให้ไปว่าจำกัดเฉพาะเพื่อกิจการใดกิจการหนึ่งเท่านั้น เพื่อเป็นการแสดงเจตนาว่าไม่ยินยอมโดยชัดแจ้งไว้เป็นการล่วงหน้า

5.2.7 การพิจารณาในเรื่องความรับผิดชอบของผู้สื่อสารสนเทศในปัจจุบันที่มีการเก็บข้อมูลส่วนตัวของบุคคลจากหลายองค์กร หรือเก็บโดยเอกชนอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่การเก็บนั้นจะกระทำโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เข้าช่วยหรือไม่ก็ตาม หากเกิดความเสียหายจากการที่ข้อมูลส่วนตัวมีการสื่อสารออกไป ย่อมเป็นการยากที่จะทราบว่ามีผู้ใดเป็นผู้กระทำละเมิด

ข้อเสนอในส่วนนี้คือ

- ควรพิจารณาแนวทางในการควบคุมสารสนเทศส่วนตัวของบุคคลจากผู้ที่ครอบครองข้อมูลข่าวสารส่วนตัวนั้น มิใช่เพียงพิจารณาความผิดเฉพาะผู้ทำการสื่อสารผ่าน “สื่อ” ต่าง ๆ เท่านั้น อันจะทำให้การพิจารณาการกระทำที่เป็นการล่วงล้ำสิทธิส่วนตัวนั้นได้ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สิทธิส่วนตัว ควรได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งพิจารณาได้ว่าเป็นความผิดฐานละเมิดอย่างหนึ่ง และ/หรือ เป็นความผิดตามที่กฎหมายมหาชนได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ การพิจารณาเช่นนี้ถือว่าเป็นมาตรการในการ “แก้ไข” เมื่อได้เกิดความเสียหายขึ้นแก่สิทธิส่วนตัวขึ้นแล้ว แต่จากแนวทางที่เสนอให้มีการควบคุมข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จะทำ

ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลหรือสารสนเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับหน้าที่และความรับผิดชอบที่ตนพึงมีต่อการ “ป้องกัน” ข้อมูลส่วนตัวของเอกชนอื่น ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดเกิด ซึ่งมาตรการในการป้องกันมิให้เกิดความผิด น่าจะเป็นประโยชน์กว่าการแก้ไขเยียวยาเมื่อความผิดได้เกิดขึ้นแล้ว

5.2.8 ในการสื่อสารสนเทศ เฉพาะอย่างยิ่ง การสื่อสารกับสาธารณะ ประเด็นอันเป็นปัญหาที่ยากแก่การกำหนดให้ชัดเจนว่าเป็นการละเมิดสิทธิส่วนตัวหรือไม่ ได้แก่ กรณีที่สิทธิที่จะรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนทั่วไป ชัดแย้งกับสิทธิส่วนตัว เช่น การเผยแพร่ข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะแต่อ้างอิงหรือเปิดเผยสารสนเทศส่วนตัวในเรื่อง ประวัติการเรียน ซาติกำเนิด ภูมิหลัง หรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการศึกษาของผู้นำของชาติ หากข้อมูลส่วนตัวเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อศรัทธาในตัวผู้นำ หรือความน่าเชื่อถือในความซื่อสัตย์สุจริต เปรียบเทียบกับ การเปิดเผยซึ่งพฤติกรรมทางเพศส่วนตัวของนางงามจักรวาล เป็นปัญหาอีกว่า กรณีของผู้นำประเทศและกรณีนางงามจักรวาล กรณีใดเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในการรับรู้ข้อมูลมากกว่า จนทำให้สิทธิส่วนตัวต้องเป็นประเด็นรอง และสิทธิในการรับรู้มีน้ำหนักมากกว่า ซึ่งจะทำให้กรณีการเปิดเผยเรื่องราว เช่นนั้นไม่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนตัว

ผู้เขียนพบว่า ประเด็นสิทธิที่จะรู้ กับสิทธิส่วนตัวขัดแย้งกันเช่นนี้ ควรต้องพิจารณาให้ประโยชน์แก่ “สังคมส่วนรวม” มากกว่า “ส่วนตัว” เสมอ ภายใต้ขอบเขตของความจำเป็นที่สังคมควรจะได้รู้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับการใช้ดุลพินิจของผู้สื่อสารกับสาธารณะโดยสื่อมวลชน ต้องเป็นผู้พิจารณาเองโดยอาศัย สภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ที่แวดล้อมอยู่นั้น เป็นเกณฑ์

ข้อเสนอแนะในส่วนนี้ก็คือ

- บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารควรมีจริยธรรมในการสื่อสาร เรื่องราวใดควรเผยแพร่ และเรื่องราวใดไม่สมควรเผยแพร่ เพราะผู้มีส่วนบุคคลและสื่อมวลชน ต่างก็มีบทบาทอันสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน พึงต้องมีหลักธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งสามารถตัดสินได้ด้วยสามัญสำนึกในวิชาชีพ พร้อม ๆ กับการมีเสรีภาพในการสื่อสารภายใต้กฎหมาย ผู้เขียนเห็นว่า แม้ในเรื่องสิทธิส่วนตัวกับการสื่อสารสนเทศนี้จะไม่มีกฎหมายบัญญัติเป็นการเฉพาะเจาะจงในการให้ความคุ้มครอง การตระหนักรู้ด้วยตนเอง หรือการมีจริยธรรมและจรรยาบรรณ ย่อมจะสามารถช่วยจรรโลงสังคมให้สงบสุขได้ส่วนหนึ่ง นอกเหนือไปจากการกำหนดห้ามโดยกฎหมาย